

Studentski svet Naselja in Akademski kolegij sta v okviru prvomajskih proslav organizirala skupni izlet v Slovensko Primorje in Istro. Na dvodnevnem izletu, ki se ga je udeležilo šestindeset ljubljanskih študentov, so si ogledali Rovinj, Pulj in Brione ter se seznanili s kulturnimi in turističnimi znamenitostmi teh krajev.

tribuna

LIST STUDENTOV LJUBLJANSKE UNIVERZE

ST. 9

LJUBLJANA, 22. MAJA 1956

LETO VI

POGOVOR Z REKTORJEM AKADEMIJE ZA GLASBO

Idejno pravilno usmeritev mladih ljudi lahko dosežemo samo na domačih tleh

Pogovor z rektorjem glasbene akademije spada v vrsto tistih časnikarskih pogovorov, ki ne ostanejo samo v krogu postavljenih vprašanj, ampak po svojem vsebinskem obsegu znatno presegajo ta okvir. Že prvo vprašanje, kakšno mesto in pomen ima glasbena akademija v slovenskem narodnem in kulturnem življenju, je sprožilo vrsto razmišljanj, ki so se oblikovala in ustvarjala ob opazovanju življenja na glasbeni akademiji in njenega poseganja v slovensko glasbeno kulturo.

Kot je že skoraj pred stoletjem bilo razvidno, da je treba čimprej organizirati najvišji tip glasbeno-vzgojnega zavoda zato, da bi se mogla razviti samostojna slovenska glasbena kul-

Medtem, ko je družbeno upravljanje na univerzi dobilo že trdno zakonsko podlago in se v zadnjem letu dobro uveljavilo, umetniške akademije v tem pogledu še precej zaostajajo. Razlog je pomanjkanje prave zakonske osnove. Družbeno upravljanje na akademijah se šele pripravlja. Svet umetniških akademij je zbral že številne predloge in mnenja, vendar zaenkrat do razprave o osnutku še ni prišlo. Za prispevek k tej razpravi in pogledom sodi tudi naš pogovor z rektorjem glasbene akademije profesorjem Franjom Naviginom - Šifrerjem

turna, je danes razumljivo, da takšen zavod, kot je akademija za glasbo, mora obstajati in delovati. Danes sicer ni več borbe za narodnostni obstoj in za ustvarjanje samostojne kulture. Eno in drugo je v bistvu rešeno. To kulturo, ki smo jo doslej ustvarili pa je treba nadalje razvijati in poglobljati, da bo

mo tudi v glasbi rasli in napredovali tako, kot na drugih področjih naše kulturne dejavnosti. Glasba je nedvomno ena tistih vej, ki manifestira kulturno zrelost vsakega, tudi slovenskega naroda. V naši, so-

cialistični družbeni ureditvi, pa se potrebnost samostojnih, naprednih in kvalitetno visoko dosepih narodnih kultur še bolj poudarja in se zagotavlja ne le upravičenost, marveč tudi nujnost njihovega obstoja. Da se te kulture morajo razvijati, morajo biti kajpak na razpolago ustrezne institucije, ki skrbijo za potrebne kadre.

Glasbena kultura se razodeva v več smereh: produktivno, reproduktivno, pedagoško, znanstveno in teoretično. Če hočemo dobiti to, kar moramo imeti, je torej potrebno imeti in stalno skrbeti za kader reproduktivnih umetnikov, skladateljev, zgodovinarjev, teoretikov in pedagogov, ljudi, ki bodo delovali povsod, kjerkoli je ali bo potreba: v orkestrih, vokalnih ansamblih, kot solistični instrumentalisti in pevc, v glasbenih in obče izobraževalnih šolah, v raznih drugih kulturnih ustanovah, ki potrebujejo ustrezne strokovne delavce. Njih delovna torišča so zelo raznovrstna in mnogostevilna ter ni nevarnosti, da bi ostali nezaposleni. Za zdaj in še za dolgo časa je diplomantov, naj bodo iz tega ali onega oddelka, še vedno premalo. Medtem se bo nadalje razvijalo naše življenje, se nadalje izpopolnjevalo in povzročalo nove, nadaljnje potrebe. V tej kontinuirani evoluciji našega kulturnega življenja bo treba, povezano z zahtevami, ki jih nujno prinese čas, stalno in neprekinjeno skrbeti za razvoj novih kadrov.

V skrbni za glasbeni kader je torej pomen glasbene akademije.

Poglabljen pomen, da. Toda pri tej skrbni moramo upoštevati tudi drugi važni moment, ki je temeljne važnosti in ga ni mogoče ne obiti in ne podcenjevati. V izobraževanju strokovnih kadrov ne gre le za njih tehnično pripravo, ki jo je v današnji fazi že možno nuditi do vključno najvišje stopnje tudi doma. Gre še za mnogo več, kar bistveno potrjuje zahtevo, da mora vsak samostojen narod imeti vse najvišje vzgojne kulturne ustanove. Gre namreč za idejno usmeritev mladega kadra, ki si je ta ne more pridobiti nikjer drugje kot na domačih tleh. Tako si bo lahko na primer le na naši akademiji bodoči skladatelj pridobil pra-

vilen odnos do slovenske glasbene dediščine in si razvil zavest potrebe za ustvarjanje specifičnega slovenskega glasbenega izraza, dirigent, pevec in instrumentalist odnos do slovenske glasbene produkcije tega ali onega kompozicijskega področja, zgodovinar odnos do slovenske glasbene preteklosti in njenih razvojnih problemov. To najbolj stvarno potrjujejo dejstva: dokler nismo imeli domačih skladateljev, pevcev, instrumentalistov, zgodovinarjev, pedagogov, takorekoč ni bilo specifične slovenske glasbene kulture ali vsaj ne v takšni meri, da bi se ta lahko močnejše razmahnila; tudi nismo imeli množice, ki bi bile v glasbi toliko razgledane, da bi lahko s svojimi (Nadaljevanje na 2. strani)

Še na mnoga leta!

PMFF!?

Problem prostorov je na ljubljanski univerzi pravzaprav že stara stvar, ki je bila že pred drugo svetovno vojno vzrok dolgem razpravi, a ni kazalo, da bo rešena. Šele po osvoboditvi, ko je pričelo pomanjkanje študijskih prostorov vplivati na uspeh dela, se je pričelo govoriti o novih zgradbah in jih tudi graditi. Preveč bi bilo naštevati, kaj vse je bilo v tem času zgrajenega. Neizpremenjen je ostal samo položaj na prirodoslovno-matematični in filozofski fakulteti kljub temu, da se je ravno tu pokazala potreba po lastni stavbi v najjasnejši obliki.

Prostori PMFF so še danes v petih stavbah: matično poslopje Univerze, Narodna in univerzitetna knjižnica, stavba L. gimnazije v Vegovi ulici, prostori pri fizikalnem inštitutu »Jožef Stefan« ter v Parmovi ulici. Vsi ti prostori so in bi bili nujno potrebni ustanovam, pri katerih PMFF gostuje ali zanje plačuje najemnine in je nujno, da jih v najkrajšem času dobespev v uporabo, kar se pa ne bo zgodilo tako dolgo, dokler fakulteta ne dobi svoje lastne stavbe. V poslopju NUK zavzema 975 m² prostora, velik del knjižnice, ki bi bil nujno potreben tej ustanovi sami, saj tam prav tako primanjkuje prostorov kot na PMFF. Še posebej se je stanje poslabšalo po drugi svetovni vojni, ko je porastel dotok knjig (1941 je imela NUK 170.000 zvezkov, leta 1954 pa ima že več kot 500.000 knjig). Podobno je na L. gimnaziji, ki mora veliko število dijakov iz svojega okolišja poslati na druge zavode, ker njeni prostori ne zadostujejo.

Največje breme te stiske pa nosijo nedvomno slušatelji PMFF, ki nimajo niti najpotrebnejšega prostora za študij. To je problem, ki se je pričel kazati že kmalu po ustanovitvi univerze in ki je po vojni z naraščanjem števila študentov postal eden glavnih vzrokov, da slušatelji ne dokončajo študija v določenem roku in je s tem tudi pričelo primanjlkovanje učnega osebja na gimnazijah. V času od ustanovitve do druge svetovne vojne se je število študentov podvojilo, v dobi po osvoboditvi pa več kakor potrojilo (z mski semester 1940-41: 507 slušateljev; 1945-46: 438 slušateljev; 1953-54: 1513 slušateljev). V zadnjih letih pa kaže razvoj števila študentov znake

stabilizacije z umirjeno tendenco naraščanja. Vsa ta množica ljudi se stiska v temnih prostorih že omenjenih poslopj in ni mogoče, da bi pod takimi pogoji delo napredovalo normalno in po določenem načrtu. Uspeh študija bo na vse plat pozitiven šele, ko bo imel študent na razpolago urejeno seminar-sko knjižnico, dovolj velike predavalnice in svoj seminar-ski prostor. Šele takrat bomo od njega lahko zahtevali vse, kar se pri normalnem študiju lahko zahteva od slušatelja. Pravi dekan fakultete prof. dr. Anton Ocvrk.

Mnogo se govori in piše o problemih učnega osebja na gimnazijah. Toda če pomislimo, da večji del tega osebja pride ali bi vsaj moral priti s PMFF, je jasno, da ne bo rešen, dokler fakulteta ne bo mogla dati dovolj kadrov. Stanje dijakov na naših gimnazijah do stanja na predvojnih zavodih je kakor 2 proti 1, število profesorjev pa ni naraslo. Poleg tega je vzgoja na gimnaziji poravnana 2323 profesorjem, od katerih jih ima le 715 diplomiranih, 145 drugačino v sokošolsko izobrazbo, 468 višjo pedagoško ali slično šolo, 25% pa nima niti visokošolske niti pedagoške izobrazbe. Razumljivo je po vsem tem, da je gimnazijska podlaga za univerzitetni študij skrajno pomanjkljiva, kar spet predstavlja novo oviro, ki jo morajo premostiti novinci na univerzi, čeprav za to nimajo zadostnih možnosti (pomanjkanje prostorov na PMFF, knjižnice posameznih oddelkov niso urejene, ker nimajo svojih sob, temveč so na hodnikih itd.) in ne morejo takoj v začetku slediti predavanjem, zaradi česar spet trpi uspeh študija.

Velik del slušateljev PMFF je s podeželja in mnogo med njimi je takih, ki doma ne morejo študirati ali pa sploh nimajo stanovanj. Vsem tem študentom je edini študijski prostor seminar-ska soba, ki je prenatrpana, in čitalnica v NUK, ki ne more sprejeti tako velikega števila ljudi. Zato čakajo študentje v vrstah v knjižnicah in zato odhajajo domov, ne da bi dobili prostor, kjer bi lahko v miru opravljali svoje delo. Pa ne le študentje, tudi profesorji nimajo dovolj in pravih prostorov za svoje delo, prav tako asistentje, ki jih dela po več v enem prostoru. Kaj se v takih razmerah lahko naredi, je jasno.

Iz vsega tega je jasno, da je nujno ne samo misliti na lastno zgradbo, temveč tudi resnično začeti gradnjo, ker je delovanje PMFF v današnjem stanju nemogoče. Dekanat je takoj po združitvi prirodoslovno-matematične in filozofske fakultete (Nadaljevanje na 2. strani)

Z izgradnjo študentskega naselja bodo letos nadaljevali

V proračunu za letošnje leto je bilo odobrenih tudi 80 milijonov za nadaljnjo izgradnjo študentskega naselja. Po načrtih, ki so že pripravljeni, bodo kmalu začeli z deli za izgradnjo kotlarne. Izkusnje zadnjih let so namreč pokazale, da je treba najprej začeti z gradnjo kotlarne in šele potem ostalo. Kolikor bodo proračunska sredstva dopuščala, bodo v letošnjem letu začeli tudi z gradnjo moderne študentske menze. Predvidevajo, da bodo dela na kotlarni končana do zime.

Nagradni natečaj

4 x 4 x 4

Upamo da ste se potrudili in pravilno rešili vsa štiri vprašanja v zadnji številki, sicer pa imate še dovolj časa do konca natečaja, da ugotovite vse odgovore. V prihodnji številki bomo objavili še preostali dve seriji vprašanj, rezultati zbiranja pa bodo objavljeni v 11 številki, ki izide sredi junija. Današnja štiri vprašanja (na zadnji strani) so turističnega značaja in upamo, da vam bodo delala manj preglavic.

Premislite še enkrat in dobro preglejte navodila za natečaj v naši prvomajski številki ter se lotite dela, kajti Ankaran, Zadar, Dubrovnik in Berlin vas čakajo! Vsa ta brezplačna letovanja (vključno vožnja in viza) bodo v juliju in avgustu. Vse interese obveščamo, da imamo na zalogi še nekaj izvodov zadnje številke (vsak udeleženec mora oddati vse 4 kupone). Vsa pojasnila v zvezi z natečajem lahko dobite v uredništvu na Miklošičevi cesti vsak dan od 12-14.

ŠE ENA ZANKA

POLEMKA O IZPITNEM REŽIMU

V članku, ki ga je pod tem naslovom v šesti številki »Tribune« objavil koordinacijski odbor združenih študentov tehnike, se sliši samo ena plat zvona. Naj se sliši še druga!

Prepisa predloga glede izpitov iz fizike, ki so ga obravnavali na seji oddelka za kemijo dne 29. II. 1956, sta dobila tudi koordinacijski odbor združenih študentov tehnike in združenje študentov kemije. Res je, da zastopnik študentov tov. Kolar na tej seji ni soglašal in da je obljubil, da bo koordinacijski odbor združenih študentov o tem povedal svoje mnenje. Se sam sem poudaril, da bo treba to mnenje upoštevati. Dogovorili smo se, da bom imel pet rokov, na leto, če bo predlog odklonjen. Dogovor je bil torej čisto jase.

No in kaj se je zgodilo? Odelek za kemijo in podpisani do danes nista dobila od koordinacijskega odbora in od združenja študentov kemije ničesar, razen članka v Tribuni. Zdi se, da je vsa stvar precej časa ležala nekje v predalu.

V marcu pa so začeli prihajati študenti: »Ali bo rok v

aprilu, ali ga ne bo?« Ker od koordinacijskega odbora in od združenja študentov kemije ni bilo glasu, sem se lahko spomnil na stari pregovor: Kdor molči, soglašala. Po treh tednih čakanja se je bilo nujno treba odločiti glede aprilskega roka. Ker se je zdela bolj važna korist tistih, ki resno študirajo, kakor pa dozdevna korist neresnih ponavljavcev, sem 20. marca objavil datum aprilskega roka in v dobi veri na objavi obenem pristavil nove pogoje, ki so sedaj sporni. Menda je šele to sprožilo delovanje koordinacijskega odbora.

Slišal sem, da je koordinacijski odbor zveze študentov potem (27. marca) poslal fakultetni upravi pritožbo z argumenti, ki so v glavnem navedeni tudi v članku v Tribuni. Nekaj o tem mi je tudi omenil tov. Kolar ob srečanju na cesti in mi ponovno obljubil, da bom dobil predloge odbora. Povedal sem mu, da sem zaradi nujnosti in ker ni bilo odgovora, že objavil rok (z novimi pogoji). Samo po sebi se razume, da v smislu dogovora na omenjeni seji oddelka za kemijo novih pogojev sedaj ko so sporni, ne bom uveljavil, ampak bom imel izpite po starem: trikrat na le-

to, toda z neomejeno možnostjo mnogokratnega ponavljanja. (Rok 21. aprila pa kljub temu nisem preklical, ker bi bil nepravično prizadeti tisti študenti, ki so se za izpit že pripravili.) Vsa stvar je seveda čisto časovnega značaja, ker bo novi fakultetni statut kmalu rešil vse takšne probleme.

Poglejmo še, kaj je sporno! O tem, da trije roki na leto ne zadoščajo popolnoma, nič ne dvomim. Da pa dvestopetdeset izpitov v vsakem roku za dva tedna ohromi izpraševalca za vsako drugo delo, je treba tudi uvideti. Pri nobenem predmetu na naši univerzi položaj ni tako hud kot na fiziki. Letos je vpisalo predavanja iz fizike okrog 800 študentov (od tega jih polovica hodi na predavanja, druga polovica pa študira na daljavo — na srečo, ker bi drugače ne bilo prostora).

Združene študentov kemije trdi v nekem dopisu, da se številu izpitov s povečanim številom izpitnih rokov ne bo povečalo. To žal ni res, ker je nekaj kandidatov, ki ponavljajo izpit kar naprej. Tudi takšni so, ki prihajajo na izpit le napoli pripravljeni ali celo čisto nepripravljeni. Saj nič ne tvegajo, ker smejo izpit po mli volji

ponavljati. Protj tem neresnim kandidatom naj bi bili naperjeni novi pogoji. Pri izpitih bo mnogo manj neresnih kandidatov, če bo tveganje huje.

Neka statistika kaže pove, da delajo študenti izpit iz fizike povprečno 1,7-krat. To število se bo gotovo zmanjšalo, če bo smel kandidat delati izpit največ 3-krat. Koordinacijski odbor združenih študentov tehnike pa vztraja na tem, da se sme izpit ponavljati poljubno mnogokrat. Predlagana kazen, da mora kandidat po četrtem neuspehu predmet ponovno vpisati, je smešna. Kandidat pošlje štirikrat na leto svoj indeks k predavanjem, pa je zadeva urejena. Prijatelj, ki študira na naši tehniki, mi je kazal svoj indeks, v katerega je kar na zalogo vpisoval fiziko tri leta zapored. »Vidiš, izpit bom lahko šel delat h komur bom hotel, k profesorju Peterlinu, k docentu Moljku ali pa k tebi.

Druga sankcija, ki jo predlaga koordinacijski odbor združenih študentov, je za spoznanje bolj resna: Po četrtem neuspehu se kandidatu odloži izpit za eno leto. Kolikokrat pa bo potem še prišel? Koliko stane študij takšnega kandidata? Zakaj šesti

(Nadaljevanje na 6. strani)

Uspeh študentskega pevskega zbora

... V NJIHOVI IZVEDBI SMO ČUTILI VES SLOVANSKI ZNAČAJ Z NJEGOVI ZGOVORNIMI KONTRASTI, NJEGOVO MOŽATOSTJO IN BOGASTVOM OBČUTIJ.

Nord Eclair — 11. IV. 1956

... DEJANSKO SMO SPOZNALI DA JE JUGOSLOVANSKA PEVSKA UMETNOST, PA NAJ BO NARODNA ALI UMETNA, IZREDNO IZRAZNA IN DA JE NJIH PETJE DOVZETNO ZA OD TENKE TAKO V FORTISSIMU KOT V PIANISSIMU, KI BI JIH BILO TEŽKO IZVABITI IZ FRANCOSKIH GRLE.

Lille Universite

Agencija France Presse poroča, da so na mednarodnem festivalu študentskih zborov v Lille posebno ugodno sprejeli zbor ljubljanskih študentov »Tona Tomšič«. Ljubljanski zbor je občinstvo navdušeno pozdravljalo, posebno ko so študentje nastopili s jugoslovanskimi narodnimi pesmi. Na sinočnji slavnostni predstavi, ki so na njej nastopile najboljše skupine s tega festivala, je sodeloval tudi zbor ljubljanskih študentov.

(Ljubljanski dnevnik 17. IV. 1956)

Ze večkrat se je pisalo in razpravljalo o potrebi povezave nuse studentske organizacije z drugimi političnimi organizacijami in društvi, o tem kako se naj danasnji študent družbeno življenje in splošno, vendar nekih bistvenih rezultatov do sedaj na tem področju še ni bilo. O tej povezavi, kolikor o nji sploh lahko govorimo, moramo trditi, da je obstajala izključno v Ljubljani in se to ne v zadošni meri. Kljub večkratnemu poudarjanju potrebe takega sodelovanja, kljub raznim sklopom, sestankom je ostalo vprašanje še vedno nerешeno. Mislim, da o pomenu in potrebi takega sodelovanja nima smisla posebno govoriti, ker je jasno, da ima naša organizacija kot politično vzgojno mnogo širše naloge kot so izključno študentski problemi, katerih pa sama ne more v redu izpolnjevati.

Rad bi spregovoril o tem vprašanju glede na vlogo študentskih okrajnih in mestnih klubov, ki so se formalni in delujejo danes po vseh okrajnih naših republik. Kljub uspehom in uveljavitvi posameznih klubov na različnih področjih družbenega življenja, kljub mnogoterim uspešnim akcijam teh klubov pa sta še danes sodelovanje in odgovornost teh klubov napram ostalim organizacijam v okraju na eni in univerzitetnemu centru na drugi strani še zelo nejasna. Gre za skrajno nepovezanost naših klubov z drugimi društvenimi organizacijami v okraju oziroma boljše za izoliranost in nekako samostojno življenje naših klubov. V kolikor pa take zveze že obstoje, so večinoma formalne. V čem je torej stvar? Pri formiranju naših klubov izven Ljubljane po okrajnih in mestnih smo hoteli doseči, da se študentje, ki preživijo relativno precej časa tudi doma, izven univerzitetnega centra, v tem času aktivno delujejo in s svojim okrajem. Če je torej naloga teh klubov ista kot na drugih straneh, potem je jasno, da ne more biti govora o nekaterih specialnih nalogah klubov, ampak so naloge iste in zato zahteva aktivnost skupno akcijo. In kakšna je situacija na terenu? Kako na primer sodelujejo naši klubi z mladinsko organizacijo? Res je, da so naši klubi od ustanovitve pa do danes tudi precej dosegli, da danes ni več slučaj, da bi obstajala neka nasprotja med tema organizacijama. Vendar je ta proces odločno prepočasen. Krivda je brez dvoma tako na eni kot na drugi strani, vendar bi večji del krivde, po mojem osebnem prepričanju, padel na naše študentske klube. Zakaj? Koliko primerov smo imeli, da so študente povabili k sodelovanju pri raznih akcijah z mladino, vendar se temu niso odzvali. Mirno lahko trdim, da se naši klubi vse preveč ukvarjajo s stvarmi, ki jih neopredeljeno zanimajo, z vprašanji stipendij, raznih podpor in podobno. Jasno, da samo to in podobno ne more biti dovolj za bilanco celotnega dela kluba. Pa tudi pri vprašanju delitve raznih podpor in aličnega so posamezni klubi ukrepali precej enostransko, včasih precej malomarno. Poleg tega smo imeli primer, da je klub sam, neodvisno od organizacije Zveze študentov kakor tudi mladinske organizacije, sklepal neke dogovore za mednarodno izmenjavo praktikanov in podobno, kar končno tudi nikamor ne vodi. Res lep cirkus bi nastal, če bi si vsak klub tako zamišljal svoje delovanje.

Na drugi strani je več primerov, ko mladinski okrajni forumi intervenirajo pri univerzitetnem odboru, češ kakaj ste sprejeli tega v dom, ki tega ne zasluži; medtem ko ste onemur pomno odbili ali pa podobno za odhod v inozemstvo. Včasih pa se sploh ne intervenira ampak se porabi to kot dokazni material o tem, kako študentska organizacija slabo dela.

Mislim, da do takega stanja lahko pripelje samo taka nepovezanost, tako nesodelovanje predvsem med tema dvema organizacijama. Po mojem mnenju je nujno sodelovanje med študentskimi klubi in mladinsko organizacijo. Vodstvo študentskih klubov mora biti zastopano tudi v mladinskih organizacijah. Preko mladinske organizacije pa naj bo klub povezan tudi z ostalimi društveno-političnimi organizacijami okraja.

Le na ta način se lahko izognemo vsem odklonom in neprijetnostim. Jasno pa mora obstajati tudi tesna zveza med mladinskimi organizacijami in Zvezo študentov nasprotno, ker je precej vprašljivo, ki jih bo mogoče uspešno rešiti le ob takim sodelovanju.

Upam, da sedaj ne bo ostalo samo pri besedah, ampak da se bomo o tem temeljitje pogovorili in to poredito vprašanje končno tudi rešili.

Predavanja v prazni predavalnici

Lahko bi se malo zamislili...

Vprašanje obiska predavanj in seminarjev je le eno iz ogromne kopice študijskih vprašanj. Vsekakor je slab obisk izraz nečesa negativnega, nezdravega, toda problem moramo reševati kompleksno. Zvaliti vso krivdo na študente bi bilo skrajno neodgovorno. Glavni vzroki so v našem načinu, ki ne ustreza več sedanjim razmeram. Študij na univerzi moramo aktivizirati in aktualizirati, da ne bodo študentje, prisiljeni na tak ali drugačen način, prihajali odsest tiste ure predavanj in seminarjev.

Težave s slabim obiskom ima marsikateri univerzitetni profesor. Na pravnem oddelku pravno-ekonomskih fakultete so se lotili reševanja tega problema sistematično in so zbirali statistične podatke o obisku posameznih predavanj in vaj. Dobili so prav neverjetne in porazne rezultate. Najboljši je še obisk v prvem letniku, kjer je povprečje okoli 20%. Toda na predavanju iz politične ekonomije nihče ne prihaja in so jih zato morali ukiniti. V drugem letniku je obisk že občutno slabši: 10-15%. Na dvoje razpisanih predavanj pa študentje sploh ne prihajajo. V tretjem letniku je obisk spet nekoliko boljši, saj je povprečje nekaj nad 15%. V četrtem letniku pa spet le 15% oz. nekaj pod 15%. Predavatelj profesorja, ki je pri frekvencah zelo strog, pa se v teh dveh letnikih udeležuje 50 odstotkov študentov. Po teh podatkih torej obiskuje predavanja na pravnem oddelku manj kot petina ali celo le desetina vpisanih slušateljev. Predavanja, katerih povprečni obisk znaša 6%, tudi niso redkost. Nekaj pa je tudi takih predavanj, na katera prihajajo po trije ali dva študenta ali pa sploh nihče.

Podobno, pravzaprav enako, je tudi stanje na prirodoslovno-matematično-filozofski fakulteti. Ker niso niti za filozofski niti za prirodoslovno-matematični oddelki zbrani kakršnikoli statistični podatki, lahko obisk samo približno ocenimo. Očitno je, da je slab obisk prede, da ne rečem značilen problem tudi za to fakulteto. Za večino oddelkov lahko trdim, da je povprečni obisk le 10-20%, le včasih 30%. Menda je le nesrečen slučaj, da je 10% včasih le 3-8 študentov. Seveda ne manjka tudi predavanj, kjer je obisk procentualno še slabši, včasih le 5%. Najboljši je obisk na oddelkih z zelo majhnim številom slušateljev, ker je tam pač težje manjkati pri predavanjih.

BRUCI SO ŠE PRIDNI

Za obe fakulteti je značilno, da tvorijo večino publike bruci in da ti najbolj redno obisku-

jejo predavanja. Izgleda, da jemljejo študij še bolj po srednjemolsko resno in si takoj v začetku še ne upajo »spricat« predavanj. Za izpite jim se ne primanjkuje časa in zato še ne čutijo, koliko koristnega časa jim različna predavanja požro. Tudi pri zbiranju inškrpcij in frekvencah še niso tako pridni kot kolegi iz višjih letnikov. Toda vsa ta pridnost začne že v 2. semestru uhitati in v drugem letniku je obisk dosti slabši. Bruci so začeli resneje študirati: paradoks, kajne?

Če je obisk skozi vse leto zelo slab, je razumljivo, da je večji takrat, ko se delijo inškrpcije in frekvenca. Nekateri profesorji so pri tem strožji, drugim pa je vseeno. Nekateri so tako popustljivi, da študentje brez sramu prihajajo po podpise še na končanem predavanju. Tudi gre tako daleč, da ima večših kak profesor proti koncu predavanja več slušateljev pred vrati kakor pa v predavalnici. Zanimljivo pa je, da je obisk seminarjev in vaj boljši od obiska predavanj. Pri marsikaterem profesorju je obisk seminarja tudi za 100% večji. Trilokrat ali celo štirilokrat pa je obisk tistih seminarjev, pri katerih se vrši kontrola udeležencev. Eden izmed vzrokov za večji obisk seminarjev je gotovo tudi ta, da so profesorji zanje bolj občutljivi, bolj natančni in strožji pri podpisih. Toda študentje raje prihajajo na seminarje tudi zato, ker imajo od njih več koristi kakor od predavanj. Pri seminarjih zvedo več novega, dobe več napotkov in vzpodbud za svoj študij in tudi načn dela je pri seminarjih bolj domač, bolj poln življenja.

ZA VSE NITI NI PROSTORA

Popolnoma drugače pa je na tehniški fakulteti. Na nekatera predavanja, ki so skupna za več oddelkov, je tak naval, da kakšna tretjina študentov zaradi pomanjkanja prostora predavanja sploh ne more poslušati. Zato so študentje prisiljeni prihajati k predavanjem mnogo prej, če se hočejo zagotoviti prostor. Tudi ostala predavanja

po posameznih oddelkih so zelo dobro obiskana. Seveda so vmes tudi takšna predavanja ali vaje, ki so slabše obiskane, toda v glavnem je obisk na tej fakulteti dober. Več ali manj podobno je tudi stanje na ostalih dveh fakultetah. Toda vprašanje je, ali ni na vseh teh fakultetah le na v dez vse v redu.

PROTIUKREPI

Profesorji se proti slabemu obisku bore na vse mogoče načine. Ponekod pobirajo podpise prisotnih in na ta način kontrolirajo udeležbo. Drugi profesorji pa si kar zapomnijo, kdo redno obiskuje njihova predavanja in kdo ne, in to potem upoštevajo pri izpiti. Priznati je treba, da to pravzaprav ni sredstvo, ki bi bilo primerno za univerzo. Predavanja in vaje so na univerzi fakultativnega značaja. Če bodo dobro obiskana ali pa ne, je to odvisno od predavanih samih. Če so predavanja nezanimiva in kvalitetno bolj slaba, se slabemu obisku ne smemo čuditi. Nekaj samoumevnega je, da bodo slabo obiskana taka predavanja, za katerih teme je dovolj literature in ki ne prinašajo nobenih novih podatkov ali novih pogledov. Hoditi na taka predavanja se vsekakor ne izplača, zanje je škoda časa. Nekateri predavatelji pa si skušajo zagotoviti večji obisk s tem, da pri svojih predavanjih navajajo podrobnosti, ki jih ni v študentom dosegljivi literaturi in za katere je še sporno, ali so kaj važne in ali potem diplomantu v praksi sploh kaj koristijo.

S tema dvema protiukrepa se da marsikaj doseči. Tako je obisk na tehniški fakulteti v primerjavi z obiskom na pravno-ekonomski ali PMF naravnost slajši. Toda ni treba misliti, da tam ni tudi takih predavanj, ki že po svoji temi spadajo več na svoji kvaliteti ne spadajo več na našo univerzo.

POTREBNE SO NOVE OBLIKE, NOV SISTEM

Toda če nam gre za dvig kvalitete študija, potem so vsi taki protiukrepi temu nasprotni. S takim načinom se študentov ne da zainteresirati za dolženo znanstveno področje in za aktivno delo. Z novimi fakultetnimi statuti in z novimi učnimi načrti moramo končno že enkrat razbiti neživljenjskost in okorelost, ki vladata v dokajšnji meri po vseh naših fakultetah. Iz študijskih programov bo treba črtati vse tisto, kar za našo današnjo prakso ne pride več v poštev in se je na račun konservativnosti ohranilo še iz stare Jugoslavije ali pa še iz časa pred njo. Poživiti in prevečtriti bo treba tudi celoten režim študija. Ta je ponekod še posebno okorel in ne daje študentu dovolj ali pa sploh nič možnosti za samostojnejši in kritičnejši način študija.

Določiti bo tudi treba, kakšno vlogo in kakšen namen naj imajo predavanja. Naj bodo na-

domestilo za pomanjkljivo literaturo in za učbenike, ki jih profesorji ne napišejo? Naj bodo brezkoristno razlaganje učbenikov, ki so napisani in ki zadostujejo? Mislim, da se s takim načinom naš univerzitetni študij nikoli ne bo dokopal do tistega nivoja in do tiste družbene pomembnosti, ki naj bi ju imel. Predavanja naj študentu odpirajo nove poglede na probleme njegove stroke, omogočijo naj mu, da bo našel pravo metodo, s katero jih bo lahko suvereno reševal in obvladoval.

Isto velja tudi za seminarje, ki predestokrat nimajo tiste vloge, kot bi ji morali imeti. Bistvo seminarja je v tem, da so na njem aktivni študentje, profesor pa pasiven, da je torej nekaj predavanju ravno nasprotnega. Toda študentje so pri seminarjih kaj malo aktivni in zainteresirani. Zato bo treba tudi za seminarje najti neko novo obliko, s katero bo uspelo študente zainteresirati in aktivizirati. Na pravu so pri kriminologiji poskusili z novo obliko seminarjev, s tako imenovanim ekipnim delom. Ta poskus se je zelo dobro obnesel in bi kazalo o njem še kaj več spregovoriti.

Za konec pa moramo še priznati, da tudi mi študentje nismo nekaj krivde za slab obisk. Saj večkrat iz same malomarnosti ne pridemo na kakšno predavanje ali pa seminar. Ne trdim, da so vsa predavanja nekoristna in da je vseeno, če jih poslušati ali ne. Nekaj takih pa je le. Zato se moramo lotiti tega problema čimprej, in to hkrati z novimi učnimi načrti. Zavedati pa se moramo, da brez našega sodelovanja ne bo šlo.

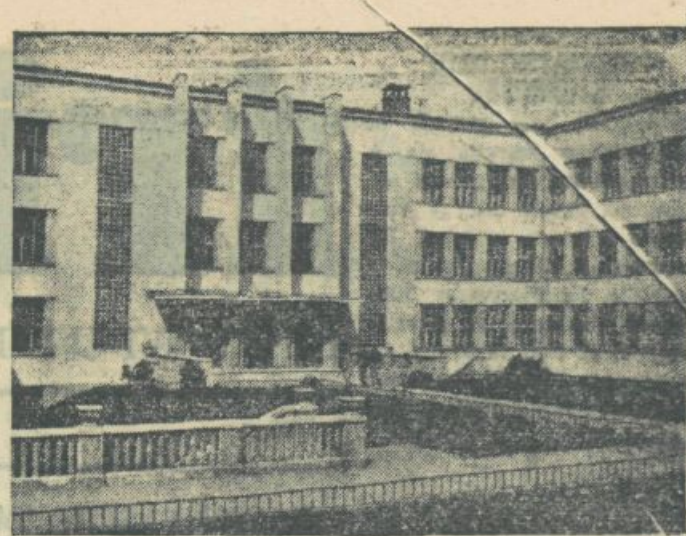
PMFFI?

(Nadaljevanje s 1. strani)

matične in filozofske fakultete nadaljeval akcijo za zgraditev poslopja na se prej dodeljenem zemljišču na vogalu Gorupove in Askerčeve ceste, a se ni moglo začeti z gradnjo zaradi raznih zadržkov, čisto povsem administrativnih, če ne celo birokratskih. Šele v zadnjem času so stvari okoli projekta toliko napredovale, da se je pričelo govoriti o skorajšnjem začetku zidanja. Stavba s petimi nadstropji in moderno zunanjostjo bo rešila za dobro ene generacije ne le probleme vseh ustanov, v katerih ta fakulteta sedaj gostuje. Kljub temu, da niti prostori v novem poslopiju ne bodo zadovoljili vseh potreb fakultete, bodo še vedno nekaj več kot dvakrat tolikšni, kot so prostori, ki jih imamo danes. Se vedno bodo ostali nerешeni problemi nekaterih institutov, zlasti prirodoslovno-matematičnega oddelka, in še vedno študentje ne bodo dobili svojih družabnih prostorov, po katerih se kaže vedno večja potreba. V stavbi ne bo dobili svojih prostorov oddelki za psihologijo kljub temu, da je njegova povezava z ostalimi oddelki nujna.

Program PMFF je dobro predstavljen in za sedanje stanje realen, ne kaže nobenih pretiranih perspektivnih težav. Zadnji čas je, da se vrnejo študentom spet seminarjski prostori, da dobijo učno osebo možnost nemotenega dela, da se knjižnice in učni pomočniki nameste tako, da bodo zares uporabni in ne samo vskladišeni in da se ne bo predavalo več v institutskih in seminarjskih prostorih, temveč v posebnih predavalnicah. Prepričan sem, da je ta zahteva utemeljena.

—JŠ

Pravna fakulteta v Beogradu ima preko 1500 slušateljev in spada tako po številu študentov med najmočnejšo fakulteto v Beogradu. V poslopiju fakultete, ki je moderna urejena, je med drugim tudi predavalnica, ki lahko sprejme 1000 slušateljev in bogata knjižnica.

Pogovor z rektorjem glasbene akademije

(Nadaljevanje s 1. strani)

Im sodelovanjem s svoje strani podpre razvoj naše glasbe. Za vse to enostavno ni bilo pogojev. To pa je škodovalo rasti vsega slovenskega naroda. Tako kot pri nas je bilo tudi po sod drugod po svetu. Kot so tam s tili tega problema čimprej, in to hkrati z novimi učnimi načrti. Zavedati pa se moramo, da brez našega sodelovanja ne bo šlo.

V tem obziru seveda še zdaleč niso podrobno zajeti in prikazani vsi problemi, ki so povezani z razvojem, nalagami in pomenom akademije za glasbo. Nekaj je vendarle jasno, da je nujni rezultat naših družbenih in nacionalnih potreb, da je dosegla raven kot druge enake ali sorodne institucije po svetu in da z uspehom izvršuje svoje poslanstvo.

Kako bi po vašem mnenju moral zakon o akademijah rešiti upravno ureditev umetniških akademij, da bi bila ta ureditev najboljša?

Sedaj imamo zamisel, da bi se vse akademije združile v skupno upravno telo, za najboljšo. V tem pogledu pa še ni prave enotnosti in so mnenja zelo različna. V Zagrebu so za našo stalnico o združitvi akademij, medtem ko v Beogradu takšno združevanje zavračajo. Dokončno pa bo to vprašanje urejeno z zakonom.

Torej so mnenja o tem pogledu različna. Vendar pa bi glede na skupen umetniški značaj vseh sedanjih akademij morda enotna umetniška akademija najbolj odgovarjala našim razmeram?

Prav gotovo bi v nekaterih teoretskih in splošnih predmetih lahko našli skupno osnovo za delo. Tu mislim predvsem za predmete, ki služijo splošni akademski izobrazbi, in predmete, ki so skupni na vseh treh akademijah (estetska vzgoja, zgodovina umetnosti, jeziklj sloj). Ima pa vsaka akademija svoje značilnosti in različna strokov-

na obeležja, ki bi jih morale tudi v bodoče posamezne akademije samostojno reševati, zato se mi zdi nujno obdržati dosedanje oblike samostojne urejanja pouka. Nek tesen sklop v pouku razen splošnih predmetov torej ni mogoč.

In na koncu še v časnikarskih pogovorih tradicionalno vprašanje. — Kakšne so težave in problemi akademije za glasbo?

Ovire, ki zadržujejo razvojno prizadevanja so predvsem prostori in neustreznost stavbi, neurejena ekonomska vprašanja študentov, pomanjkanje not in knjižnega materiala, plošč in sorodni tehnični elementi sodobnega uspešnega študijskega dela. Vsi napor, da se pomanjkanje prostorov odstrani, so bližje do sedaj zmanj. Bili so v tem pogledu razni načrti, ki pa so po vrsti ostali neizpolnjeni. Pomanjkanje predavalnic je eden od glavnih razlogov, ki preprečujejo uspešno pouka. Iz sobe v sobo se slišijo izvajanja in vaje, kar moti slušatelja pri študiju in delu. Razen tega akademija nima na razpolago večje dvorane, kjer bi bila mogoča večja nastopa in študij del z večjo zasedbo.

Drug problem je ekonomskega značaja. Večina študentov je zaposlenih v srednjih glasbenih šolah, da si s poukom na tih šolah zagotovijo primerno plačilne pogoje. Tako imamo zelo protisloven pojav, da se morajo predavatelji na akademiji ravnati po urniku svojih slušateljev, ko imajo ti čas. To pa je boleča rana za pouk. Velike težave imamo tudi z nakupom glasbil.

Proti alkoholizmu

Na pobudo glavnega odbora Rdečega križa je združenje medicincev v Beogradu organiziralo zdravstveno anketo v občinu Kruševac. Skupina 65 mladih medicincev, ki je šla, da odkrije tajno nezdravne strasti, je pod vodstvom dr. Srba Stojkovića, predstojnika neuropsihiatrčnega oddelka, anketirala 336 gospodinjstev in 1767 članov. To je začetek borbe z velikim socialnim problemom, borbe z mišljenjem ljudi, ki mislijo, da jim alkohol daje moč in zadovoljstvo. Medicinci so ljudem s prazdevanjem govorili o lepšem življenju brez alkohola.

Filozofija in pedagogika

Pedagogika kot znanost se ne more razvijati ločeno od drugih znanosti. Opira se na podatke ved, med drugimi tudi na biologijo. Vendar niso biološki, temveč družbeni zakoni tisti, ki odločajo o razvoju človeka. Človek je del narave in zato podvržen njenim zakonom. Vendar je človek tudi socialno bitje in to je najosnovnejše v njegovem razvoju. Poznano je, da družbene razmere vplivajo tudi na fizični razvoj človeka.

Vzgoja, izobrazba in pouk morajo imeti tako osnovo, ki bi vsebovala najsplošnejše zakone razvoja prirode in družbe. Pogosto se govori o psihološki osnovi pedagogike. Na prvi pogled ima taka trditev določen smisel in se zdi prepričljiva. Kajti v resnici si ni mogoče zamisliti vzgoje, izobrazbe in pouka otrok ne oziroma se na posebnosti njihovega razvoja. Vsaka snov, ki se predeluje v šoli, mora biti tako podana, da je otroku dostopna in razumljiva. Srednjeveška pedagogika je popolnoma zanemarjala starostne posebnosti otrok in zato se sistem pouka otrok ni bistveno razlikoval od sistema pouka odraslih. Doganjanje Komenškega, Pestalozzija in drugih klasikov pedagogike o neizogibnosti upoštevanja starostnih posebnosti otrok so imela močan vpliv na razvoj pedagogike. Razvoj psihologije kot znanosti v 19. in 20. stoletju se je pokazal pri organizaciji procesa pouka in izpolnitvi metod vzgoje. Razvoj te pedagogike kot sorodne znanosti je pripomogel tudi razvoju pedagoškega kluba. Kljub temu pa ne smemo smatrati psihologije kot osnovo pedagogike.

Včasih se sliši trditev, da sta osnovi pedagogike logika in psihologija. »Psihologizacija« pedagogike ni slučajen pojav. Krivda za burkozne znanosti proti koncu 19. in v začetku 20. stoletja se kaže med drugim tudi v tem, da se je pogosto poskušalo »psihologizirati« vrsto znanosti. Freud se ni slučajno trudil, da bi kot osnovo medicinske smatral psihologijo. Mach — kot osnovo fizike, avstrijski ekonomisti — kot osnovo politične ekonomije itd. Za psihološke osnove pedagogike se borijo pragmatisti, neoromantiki, reflektologi in različni predstavniki tako imenovane »teorije svobodne vzgoje«. Ne glede na različne izhodiščne točke predstavnikov teh struj jim je skupno eno — namreč to, da imajo vzgojo, izobrazbo in pouk take zakonitosti, ki so določene s psihološkimi posebnostmi razvijajočega se otroka, z njegovimi posebnostmi in interesi, ki so neodvisni od politike in ideologije kakršnihkoli razredov. Razvoj otroka smatrajo kot popolnoma spontan proces.

Seveda ne smemo prezreti psihe otroka, istočasno pa je ne smemo smatrati kot stalen, nespremenljiv faktor, ki določa proces vzgoje. Psiha otroka se razvija in izpreminja kot rezultat vzgoje, kot rezultat delovanja vsake zapletene sistema družbenih razmer.

Če se psiha otroka spreminja kot rezultat vzgoje, potem lahko z enako pravico govorimo o pedagogiki kot o psihologiji kot o psiholoških osnovah pedagogike.

Pedagoški pojem — vzgoja — ni samo enostavna terminološka

stran pedagogike, temveč vsebuje cilj in vsebino učno-vzgojnega dela.

Psihologija in fiziologija ne moreta biti osnova pedagogike znanosti in sicer iz sledečih razlogov. Znano je, da ima cilj vzgoje ogromno vlogo v pedagogiki, nikoli ni mogoče ustvariti znanstvenega teorije vzgoje, če bosta njene cilje določali psihologija in fiziologija. Cilj vzgoje je vedno določa politika določene države in ta navadno izhaja iz svetovnega nazora družbenih razredov. Da bi se pa to prikrilo, se uporablja megljena frazeologija o psihologiji in fiziologiji otroka. Ne moremo si predstavljati niti ene države, pa naj bi bila še tako demokratična, kjer bi cilj vzgoje bil v nasprotju z družbenimi odnosi in državno ureditvijo. Dandanes ni mogoče nikogar več prepričati, da določa družbene odnose psiha ljudi.

Psihologijo jemljejo kot osnovo pedagogike navadno zato, da bi skril bistvo vzgoje, izobrazbe in pouka kot družbenih, razrednih kategorij. Psihologija in fiziologija neoporno pomagajo, kako se lahko naučnikovi teje organizira vzgoja doraščajoče mladine. Do določene stopnje dovoljuje izbiro učno-vzgojnega materiala glede na njegovo dostopnost, toda ne glede na usmeritev vzgojnega dela, njegove vsebine nikoli ne morelo biti določene s psihologijo in še manj s fiziologijo.

Navedeni ugovori pa nikakor ne jemljejo vlogo psihologije in fiziologije pri vzgoji in formiranju osebnosti učenca. Kot sorodni pedagogiki znanosti pomagata pri rešitvah cele vrste važnih teoretskih in praktičnih vprašanj vzgoje. Moramo jih obrabiti kot sredstvo izboljšanja kakovosti učno-vzgojnega

dela. V pedagoški znanosti so bili poskus določiti cilj, vsebino in metodo učno-vzgojnega dela z eksperimenti. Na prvi pogled je ta način zelo zapeljiv in priporočljiv. Toda samo na prvi pogled. Nesporno, poizkus učno važno vlogo pri vsakem delu, tako tudi pri vzgoji, vendar sam poizkus ne zadostuje za uspešno učno-vzgojno delo.

Kdor hoče vzgajati, mora poznati cilje vzgoje in te ne določa poizkus. Samo znanstvene osnove pomagajo pedagogu rešiti vse negotovosti in dvome. Teorija daje možnost obdelati posamezna razrešena dejstva v določen sistem, daje tudi možnost predvideti rezultate vzgoje, delati zaključke in posplošitve.

Pogosto slišimo, da spretnost vzgojitelja rešuje vse in ta se pridobi v praksi s poskusi. Jasno pa je, da v praksi dobimo prvo spretnost vzgoje samo tisti, ki imajo solidne začetne teoretske osnove.

Poskus kot tak ne more biti osnova pedagogike. Osnova pedagogike je bila vedno filozofija. In če s tega stališča gledamo na vprašanje vzgoje, potem to vprašanje ni vprašanje šolske discipline, didaktike ali pravi fizične vzgoje, temveč najgloblje vprašanje človeškega duha »vprašanje življenja«. Če analiziramo pedagoške teorije, vidimo, da avtorji pri njih ustvarjanju niso poslovali po izkušnjam, temveč so izhajali iz določenih metodoloških pozicij, zato pod filozofskimi osnovami pedagogike »na umemo« metodološke poglede, principe in preporočila. Iz katerih izhajajo pri reševanju osnovnih pedagoških problemov in pojmov, k ugotovitvi vzgojnih in učnih vzrokov, izbranih in pouka.

Pedagogika je bila del o časa del filozofije in se je še kot

samostojna znanost imenovala »filozofska pedagogika«. Konec 19. in v začetku 20. stoletja je burkozna filozofija preživljala težko krizo, ki je bila odraz na eni strani močnega razvoja prirodnih znanosti in po drugi strani odraz tega, da se zaključijo, teh znanosti niso skladali z zaključki idealistične filozofije in vulgarne materializma. Filozofija v takih pogojih ni mogla dati trdne opore pedagogiki.

Pedagogika je iz samega začetka izhajala iz določenih metodoloških predpostavk in te predpostavke so obvisle v zraku. Odtod kriza v filozofski pedagogiki in začetek smeri, ki je izhajala iz ugotovitev prirodnih znanosti, posebno fiziologije — eksperimentalna pedagogika. Leta 1921 se pojavila knjiga Johanesa Kreischmerja »Das Ende des Philosophischen Pädagogik«. Osnovni motiv tega dela je v kratkem sledeč: pedagogika se mora razvijati neodvisno od filozofije, brez filozofskih osnov. Filozofske pozicije so samo v napoti pri ugotovitvah pedagoških znanosti in pedagogika se zaradi tega spreminja v opisno znanost. Resnična znanost ne sme biti odvisna od filozofije. Vsaka znanost in tudi pedagogika ima svojo lastno metodologijo, neodvisno od filozofskih pozicij raziskovalca.

Bili so tudi prisašni mnenja, ki so smatrali pedagogiko kot originalno filozofijo. Paulsen na primer je trdil, da pedagogika ne moremo ločiti od filozofije, brez psihologije in etike bi pedagogika ostala brez osnove, tve na ne moreta biti ločeni. »Vseje smoznanja in metafizike. Pedagogika je po njegovem mnenju sestavni del praktične filozofije (etike)«. Iz Paulsonovega mnenja sledi, da pedagogika lahko postane znanost le, če jo smatramo kot del filozo-

fije, torej pedagogika sama nima predmeta raziskave. Še bolj rezko sodbo s tem v zvezi je dal Kretschmer. On izjavlja, da je pedagogika nekakšna anomalija v sodobni znanosti in da nepozornost do pedagogike slovi na pravičen čustvu da pedagogika nikakor ni znanost v sodobnem pomenu te besede. Pedagogika mora postati empirična znanost o dejstvih, sama si mora označiti cilje in metode ne glede na norme in dejje drugih znanosti. Obdelava empirično dobljenih podatkov je mogoča tudi brez filozofske osnove.

O vprašanju metodoloških osnov pedagogike razpravljajo tudi v Ameriki. Posebno dela Deweya so imela velik odmev v svetu. Znanost o vzgoji — pedagogiki — povezuje Dewey s filozofijo. Pravi, da vzgoja, ne samo šola temveč vsako družbeno delo. Vzgoja sestoji iz fizičnega razvoja in vzgoje kot take: ohranitev v fiziološkem življenju se doseže z aktom rojstva, prehrano; v socialnem življenju pa se obnova doseže z vzgojo. Torej je pedagogika nekakšna biosocialna znanost in v svojem razvoju upošteva dve vrsti zakonitosti: biološke in socialne. Kot splošno teorijo vzgoje pa smatra filozofijo.

Vrsta ostalih ameriških pedagogov zagovarja popolnoma nasprotno stališče. Zahtevajo utemeljitev vzgojnega procesa, trdeči, da mora biti vzgojni proces točno preračunan, kot na primer podjetnik preračuna svoj posel. Cilje pedagogike morajo točno določiti pedagoški specialisti. Eksperimentalno-empirična metoda mora biti osnova v pedagogiki in psihologiji. Pedagogika mora postati empirična znanost. Učno-vzgojni proces mora temeljiti na podatkih eksperimentalnih, predvsem fizioloških.

Mednarodno sodelovanje

V ŠTUDENTSKEM SVETU SE V ZADNJEM ČASU MNOGO RAZPRAVLJA O MEDNARODNEM SODELovanju. DEJSTVO, DA JE SVETOVNA ŠTUDENTSKA JAVNOST VEČ ALI MANJ POLITIČNO RAZDELJENA NA DVA DELA GLEDE NA OBSTOJ USTREZAJOČIH ŠTUDENTSKIH ORGANIZACIJ VZHOdnega in ZAHODNEGA BLOKA (ZAHODNA SE ČIM DALJE BOLJ RAZVJA V TAKO ORGANIZACIJO) JE TO VPRASANJE IZREDNO PERECE, SAJ JE MNOGIM ŠTUDENTOM IN NACIONALNIM UNIJAM VEČ VREDNOSTI POLITIČNA RAZCEPLJENOST KOT PA RESNIČNI IN PRIJATELJSKI ODNOSI MED ŠTUDENTI VSEGA SVETA. VEDAR JE DANES VEDNO VEČ NASPROTNIKOV TAKEGA NEVZDRŽNEGA STANJA, KI POUČARJAJO, DA JE SEDAJ VEDARLE ŽE ZADNJI ČAS, DA SE ODNOSI MED ŠTUDENTI IZBOLJŠAJO.

V našem listu smo že večkrat spregovorili o teh problemih. Opozorili smo na napake tako MSS kot COSEC in posledice, ki jih sedanja razvojenost lahko prinese v študentski svet. Toda te posledice niso le trenutnega značaja. Napake bi bilo misliti, da se bodo vsa trenja, ki obstajajo že nekaj let, mogla izravnavati v tako kratkem času, čeprav je to največja želja vseh študentov.

V svojem sedanjem obstoju sta tako MSS kot COSEC pokazala vrsto slabosti. MSS kot organizacija vzhodnega bloka je doslej kazala ostro politično opredeljenost in centralizacijo, ki niti v najmanjši meri ni služila mednarodnemu sodelovanju na široki osnovi. Nasprotno pa ista organizacija v zadnjem času kaže željo za sodelovanje z drugimi študentskimi zvezami. Zaradi slabosti v dosedanjem delu pa ji druge štud. organizacije še ne zaupajo dovolj. Težko je reči, koliko se je politika MSS v celoti spremenila, prav gotovo pa kaže željo po mednarodnem sodelovanju.

COSEC kot neuradna organizacija, ki pa ima tak značaj (COSEC je le koordinacijski sekretariat nacionalnih študentskih uni), hoče spremeniti svojo dosedanja strukturo in postati organizacija. To se kaže v predlogu, da bi nadzorni odbor dobil kompetence, ki jih po našem statutu nima in ne more imeti. Poleg tega kaže COSEC jasno opredeljeno pripadnost, ki je ravno na zadnji mednarodni študentski konferenci pršla do popolnega izraza. Toda tu so še azijska in afriška delegacija, ki ravno tako pričata o politični enostranosti COSEC.

Zaradi obstoja dveh organizacij se pojavlja nevarnost, da se močnejša razkola med študenti. Videti je kot da študentski problemi niso najvažnejši, da je vse bolj važno, kdo bo v mednarodnem študentskem svetu prevzel prevladujoči položaj. Na tak način prav gotovo ni

mogoče doseči resničnega mednarodnega sodelovanja. Ali sedanja položaja zahteva ustanovitve nove mednarodne organizacije? Prav gotovo ne, če bi imela podobne slabosti kot jih imata sedanja organizacija. Gotovo pa ne bi mogli zanikati pomena organizacije, ki bi se razvila iz dejanske potrebe po mednarodnem sodelovanju, iz potrebe po združevanju študentov vsega sveta ne glede na politična prepričanja.

Prav gotovo je še vedno najbolj primerna pot za odpravo dosedanjih nasprotij mednarodno sodelovanje med posameznimi nacionalnimi študentskimi organizacijami. Naša študentska organizacija je za tako obliko sodelovanja, kajti le na ta način lahko pričakujemo izboljšanje trenutnega položaja. Enakovredno sodelovanje z vsako študentsko organizacijo, prijateljski stiki s študenti vseh držav so osnova za vsako nadaljnje delo v tej smeri.

Posamezne študentske organizacije si želijo mednarodnega sodelovanja. Nekatere so celo pripravljale konference o problemih mednarodnega sodelovanja. Rezultati zaenkrat še niso znani. Obstajajo različni predlogi posameznikov, študentskih organizacij in nacionalnih zvez, ki skušajo s svojimi predlogi spremeniti sedanje stanje.

Tudi študentski časopisi v tujini in domovini pišejo o teh problemih. Pred kratkim je časopis beograjskih študentov »STUDENT« objavil anketo o mednarodnem sodelovanju, na katero so odgovorili predstavniki SSSR Kanade, Velike Britanije, NR Kitajske, Švice in Jugoslavije. Medtem ko si vsi večinoma udeležence ankete želijo mednarodno sodelovanje — seveda nekateri s določenimi privržki — pa preseneča odgovor predstavnika Švice g. Gottfrieda Wihlemanna (g. Gottfried Wihlema, po študentu), ki že v naslovu svojega odgovora pravi, da je bolj primerna razvoja-

nost kot pa napačno razumevanje. Toda to je le začetek tega članka. V nadaljevanju pravi pisec naslednje: ...Študentske organizacije komunističnih držav se ne bore le za študentske, temveč še bolj za vladne in partijske cilje... Ko potem govori o sodelovanju in želji po sodelovanju, označuje napore komunističnih držav za mednarodno sodelovanje takole: ...Komunisti želijo kooperacijo zaradi tega, ker niso dovolj močni za vojno. Na ta način želijo oslabilo odpornost kapitalističnih sil, hoteče se infiltrirati v nekomunistične organiza-

Mednarodno študentsko srečanje

Ze v eni prejšnji številki smo pisali, da bo letos v Ljubljani drugo mednarodno študentsko srečanje, ki se ga bo udeležilo okoli petdeset študentov — predstavnikov najrazličnejših študentskih organizacij iz Evrope, Azije, Afrike in drugod. Čeprav danes še ne poznamo vseh udeležencev letošnjega mednarodnega srečanja pa lahko upamo, da se bodo na njem zbrali najboljše študentske predstavnike iz omenjenih držav.

O programu letošnjega mednarodnega srečanja smo že pisali. Naj le še enkrat poudarimo, da bo v središču pozornosti predavanje tov. Vide Tomšičeve o »Mednarodnem sodelovanju in aktivni borbi za mir« posebno glede sedanje mednarodne situacije, ko večina dežel na svetu želi mirno in enakopravno sodelovanje. Za nas študente ne bo nič manj pomembno predavanje o »Mednarodnih odnosih študentov. Morda bo na tem srečanju prišlo do kakih globljih analiz dosedanjega mednarodnega študentskega sodelovanja, ki ni nič kaj zadovoljivo. Vsaka konkretna akcija, vsak konkreten pred-

log, to so njihovi pravi razlogi za »enočnost«.

Vsekakor so te besede čudne. Ali se lahko želja po sodelovanju razlaga na tak način? Ali je mogoče na tak banalen način interpretirati boj za mir? Takšno izjavo si danes le malo kdo upa izraziti, ker ve, da ga bo vsa svetovna javnost obsodila. Če komu še ni dovolj razcepljenosti, naj potem to ohrani za sebe in naj ne neti ognja tam, kjer plamen ugaša. Tudi njegove izjave o komunističnih deželah so šablonske. Vsega le ne kaže metati v en koš. In ali plaše vrste ve, da je isto obtoževanje mogoče vrniti in v mnogih primerih upravičeno?

G. Wihlemann zaključuje svoj sestavek takole: Ali je mogoča ljubzen (kapitalisti) proti sovražstvu (komunisti)? Ali morejo iti skupno pot? Ne.

Na tak način je težko govoriti o mednarodnem sodelovanju. Pod takim pogojem je bojazen za nadaljnji razcep upravičena. Toda upamo, da je le malo takih, ki tako gledajo na sodelovanje, na mir, na skupno življenje. Prav zares, žalostno je, da lahko take vrstice piše študent. Vsi, ki so se med drugo svetovno vojno borili za zmago naprednih sil proti fašizmu, bodo tudi sedaj našli pravo pot.

Vtisih je boljše molčati! Naj si gospod Wihlemann to zapomni!

Avenija v središču Pekinga

MLADA REPUBLIKA IN ŠOLSTVO

Razvoj šolstva v novi Kitajski — 257.731 študentov — nove univerze, domovi in naselja — vedno več mladih iz delavskih in kmečkih slojev na visokih šolah — posebne šole za izobraževanje delavcev in kmetov — prijeteljstvo in pomoč med študenti

Pravzaprav je šele nova republika Kitajska spoznala potrebo po kulturni vzgoji naroda, ki je bil prej vse drugo kot pa izobražen, vsaj v svojih najširših plasteh. Toda nova, mlada republika je spoznala, da je razvoj mogoč samo na ta način. Spoznala je, da lahko kot partner v mednarodnem življenju uspe le z narodom, ki bo

prosvetljen. Kakšno veliko delo je to, ni treba poudarjati. Tudi tega ni treba omenjati, da prejšnji voditelj izobraževala širokih ljudskih množic ni bila pogodu.

V tem obdobju Kitajska ni omejevala svojih sredstev za razvoj znanosti in šolstva. Državni proračun za prosveto za leto 1954 je bil za sto odstotkov večji od tistega v letu 1952 in 1953. Zato tudi ni čudno, da je bilo študentov leta 1954 že 257.731, medtem ko je najvišja predvojna številka komaj 155.636. Procentualno nam največji razvoj kaže primerjava osnovnošolskega naraščanja, ki je pravzaprav osnovno merilo razvoja prosvete in kulture določenega naroda. 51.217.668 predšolske mladine danes proti komaj 23 milijonom pred vojno predstavlja korak, ki ga je komaj mogoče razumeti.

Poseben pomen ima struktura visokih šol, ki se je po revoluciji znatno spremenila. Danes je na visokih šolah in univerzah že precej študentov, ki izhajajo iz delavskih vrst. Še bolj jasno se to kaže v osnovnem in srednjem šolstvu. Po podatkih iz leta 1954 je okoli 89 procentov osnovno šolske mladine iz delavskega in kmečkega sloja, v srednjih in visokih šolah pa je ta zelo visoki procent nekoliko nižji.

Kitajska revolucija je na visoke šole privedla tudi žene, ki so vse doslej bile brezpravne in jim je bil dostop na univerze zadržan. Razvoj je šel tako daleč, da si danes šole, srednje šole ali pa univerze, brez deklet sploh ni mogoče predstavljati. Eno tretjino študentov na 10 severnih kitajskih univerzah predstavljajo dekleta. Povprečno študentka znaša danes okoli 30-40 odstotkov.

Povojni razvoj šolstva na Kitajskem bi bil nemogoč če ne bi država ob istem času pospeševala gradnjo šolskih ustanov in znanstvenih zavodov. Izgradnja je dosegla zavidno stopnjo in samo v letu 1953 je bilo na novo zgrajenih okoli 1,5 milijonov kvadratnih metrov površine, kar znaša skoro toliko, kot je Kitajska zgradila skoro v času pol veka med leti 1898-1948. Poleg številnih znanstvenih centrov in šol pa rastejo študentski domovi in univerzitetna mesta.

Kulturni napredek se kaže tudi na drugih področjih življenja. Univerzitetne knjižnice, ki so osnova za vzgojo mladega naraščanja, rastejo in se množijo. Samo v štirih povojnih letih je knjižnica pekinske univerze na novo dobila okoli 700.000 knjig. Podoben razvoj pa so dosegle tudi znanstvene ustanove.

Mednarodni študentski dom v Parizu

tos seminarja za mlade sociologe, drugi pa daje v Dubrovnik, kjer bo seminar z mednarodno udeležbo o vprašanju koeksistence.

Letošnje mednarodno študentsko srečanje bo pri nas največji mednarodni študentski zbor, Vabilo za letošnje srečanje so bila poslana v več kot 30 držav tako, da lahko pričakujemo številno udeležbo. Izgleda, da bo to v resnici velika manifestacija mednarodnega sodelovanja in študentskega prijateljstva. Kot smo izvedeli, namerava študentska organizacija in prireditelj priti pri nas tudi pred srečanjem pokroviteljstvo: dr. Marjan Dermast, predsednik OMO Ljubljana, dr. ing. Anton Kuhelj, rektor Ljubljanske univerze in dr. Franc Hočevar, predsednik Vrhovnega sodišča LRS in predsednik univerzitetnega sveta.

pendiranja in posojil. Največje število štipendij podeljuje francosko prosvetno ministrstvo. Kriterij pri podeljevanju je socialni položaj in študijski kriterij, od katerih je odvisna tudi višina same štipendije. Poleg teh štipendij pa obstajajo še mnoge druge, ki jih podeljuje posamezna ministrstva, ustanove pa tudi privatniki. Tudi okrajni in okrožni razpisujejo svoje štipendije, nekatere študente pa štipendirajo znanstveni zavodi sami.

Razen štipendij je v Franciji zelo razvit sistem posojil, ki se od posojil v nekaterih drugih državah razlikuje po tem, da država ne zahteva nobenih obresti. Toda ne glede na vse to tudi samo vračanje posojil ni preveč ugodno, tako da mnogokrat fond za posojila ni povsem izčrpan.

V letu 1950 je bilo v Franciji podeljenih 12.800 štipendij v znesku 1.500 mil. frankov. V letu 1954 je bilo štipendistov 28.000, vsota, ki so jo prejeli pa je bila 3 milijarde frankov. Za tako veliko število štipendij ima nedvomno veliko francoska študentska organizacija, ki skrbi za socialni položaj študentov. Kljub vsemu temu je odstotek študentov, ki sprejemajo štipendije, še daleč nižji in znaša danes okoli 18 odstotkov.

Socialni položaj študentov pa skrbno država izboljša tudi s subvencijami, ki jih daje študentskim menzom in domovom. Celotni proračun ministrstva za prosveto za leto 1954 za posredno in neposredno pomoč študentom znaša nekaj več kot štiri milijarde frankov.

Na koncu je nekaj besed o francoskih študentih in njihovi študentski organizaciji. Francoski študentje so danes v mednarodnem svetu proti vsem političnim sporom in raznim blokadnim koncepcijam, da bi prišlo do vsestranskega študentskega sodelovanja, kjer ne bo politično prepričanje omejevalo stikov in medsebojnega razumevanja. Naša študentska organizacija je s francoskimi študenti vedno temo sodelovanja in sadovi tega dela so vidni na vseh poljih našega študentskega udejstvovanja.

Tradicije visokošolstva v Franciji

POTOVANJE PREDSEDNIKA REPUBLIKE MARŠALA TITA V FRANCIJO PONOVNO OBUJA V NAS SPOMIN NA PRIJATELSTVO DVEH NARODOV, KI ŽE DOLGA LETA Z ROKO V ROKI KREPITA MEDSEBOJNO PRIJATELSTVO, KI JE POSLEDICA SKUPNIH HOTENJ IN SKUPNIH IDEALOV ZA OČUVANJE MIRU NA SVETU. V TEH DNEH SE SPOMINJAMO FRANCOSKIH KOLEGOV-STUDENTOV, S KATERIMI JE NAŠE POVOJNO SODELOVANJE ZELO USPEŠNO. POVSOD, KJER KOLI SMO SE SREČAVALI S FRANCOSKIMI ŠTUDENTI, SMO OBČUTILI PRIJATELSTVO, RAZUMEVANJE. SKUPNE TEŽAVE V PRETEKLOSTI, BORBA PROTI TUJIM ZAVOJEVALCEM JE BILA PRI NJIH KOT PRI NAS V OSPREDJU. IDEJE, KI SO TU VZKLELE, NOSIJO ŠE DANES PEČAT ŠIROKEGA SODELOVANJA IN RAZUMEVANJA FRANCOSKIH IN JUGOSLOVANSKIH ŠTUDENTOV.

Tradicije francoskega visokošolstva segajo v davno preteklost. Od današnjih šestdesetih univerz in alžirskih univerz jih je bilo pet osnovanih že v XIII. stoletju, pariska univerza, ki je največja v Franciji, pa obstaja že od XI. stoletja. Ni treba poudarjati, da ima za razvoj visokošolstva ta tradicija velik pomen, da omogoča stalno in neprekinjeno kulturno in znanstveno vzgojo naroda.

Sistem francoskega visokošolstva obsega danes že preje omenjenih 16 univerz, poleg tega pa še druge institucije za visjo izobražbo, pripravljene in praktične šole in inštitute, ki so v sklopu posameznih univerz in fakultet. Poleg teh šol je še nekaj katoliških univerz in privatne fakultete teologije protestantov in judov. Te šole, ki so v glavnem »privatne« so kljub temu v okviru celotnega šolstva in dobivajo javno materialno podporo od države.

Na francoskih univerzah in visokih šolah študira približno 166 tisoč študentov, od katerih jih je okoli 15 tisoč na tehniških visokih šolah (Grandes Ecoles). Seveda, če primerjamo to število s številom prebivalstva, potem nas majhen odstotek (okoli 0,35) skoraj preseneti, saj predstavlja v primerjavi z nekaterimi državami neznamenit odstotek. To nam na drugi strani kaže, da študentov ni ravno tako mnogo, navzlic velikim tradicijam, ki jih imajo francoske univerze.

V sistemu francoskega šolstva imajo posebno pomembno mesto »Grandes Ecoles«, ki predstavljajo po posebnem primer visokošolske izobražbe, ki je paralelna fakultetam in je posebnost Francije. Te visoke šole so razdeljene v glavne in tri grupe. Osnovne so

šole za splošno izobraževanje, ki so številne in imajo v svojem programu vse tiste predmete, ki so tudi drugače na programu posameznih fakultet. Bistvo je v razokroženem znanju širšega kompleksa posameznih znanosti. Tem nasproti stoji tako imenovane »le za visjo tehnično vzgojo, ki pomenijo dolgo skrajnost. Nekajko na sredi med obema pa stoji tretja vrsta, Grandes Ecoles. To so visoke šole za tehnično in splošno izobražbo, ki tvorijo nekakšen kompromis med obema skrajnostima. Sam študij na vseh teh visokih šolah je zelo dobro organiziran in znanstveno na visoki ravni, tako da lahko absolventi teh šol dosežejo tudi diplome univerz. V teh šolah je, v nasprotju z univerzami, velika pozornost posvečena praktičnemu delu, kar ima tudi svoje pozitivne rezultate.

Ze preje smo omenili, da na francoskih univerzah in fakultetah študira nekaj nad 166 tisoč študentov. Večina le-teh je Francozov in le majhno število študentov iz tujine (9.383) odnosno iz francoskih okolišinskih dežel (6.304). Presenetljivo veliko je študentov prava, saj jih je okoli 41.412 in predstavljajo tako najmočnejšo skupino na francoskih univerzah, obenem pa sestavljajo eno četrtino vseh študentov Francije. Po številu študentov sledi pravnikom humanistične fakultete, fakultete prirodnih ved in medicine.

Pogoji za sprejem na univerzo so podobni kot v mnogih drugih državah. Razen osnovne šole (ki jo vsi imajo) morajo kandidati končati sedemletno srednjo šolo in opraviti matura, tako imenovano »baccalauréat«. Vendar nekatere fakultete oziroma univer-

ze zaradi preobremenjenosti zahtevajo tudi sprejemne izpite. Značilno za francosko šolstvo je to, da omogoča praktično delo in izpopolnjevanje v okviru študijske določene stroke. Vendar je treba poudariti, da je srednješolska vzgoja prvenstveno akademska in teoretična. Vsekakor pa celoten sistem šolstva omogoča popolno poznavanje določene stroke, za katero se študent usposablja.

V strukturi socialnega sestava francoskih študentov je mogoče najti marsikatero zanimivost. Kljub temu, da je izobražba dostopna vsem (prosto vpis brez kakršnih koli omejitev), pa je ekonomski položaj posameznih slojev tako različen, da visokošolska izobražba le ni mogoča vsakemu in to kljub precejšnemu številu štipendij in posojil. Socialni sestav študentov na francoskih univerzah lahko razberemo z razpredelnice iz leta 1953, ki je seveda še nekoliko stara, vendar še vedno odgovarja, ker kakršnih bistvenih sprememb v tem času ni bilo. Največ študentov je iz uradniških družin, okoli 41 odstotkov. Po odstotku sledi svobodni poklici s 14,6 in trgovci ter obrtniki s 13 odstotki. Preseneča zelo majhno število študentov iz delavskih družin, komaj 2,8 in kmečkih rodbin 5,3 odstotkov. Kje so vzroki za tako slab socialni sestav, je težko reči. Prav gotovo pa so temu vzrok tudi precej visoke šolnine in stroški študija.

Po podatkih potrebuje francoski študent za svoje šolanje in preživljanje okoli 100 do 150 tisoč frankov letno. Seveda je ta številka, ki ni dostopna vsakomur. To skušajo Francozi odpraviti z zelo širokim sistemom štipendij in posojil. Največje število štipendij podeljuje francosko prosvetno ministrstvo. Kriterij pri podeljevanju je socialni položaj in študijski kriterij, od katerih je odvisna tudi višina same štipendije. Poleg teh štipendij pa obstajajo še mnoge druge, ki jih podeljuje posamezna ministrstva, ustanove pa tudi privatniki. Tudi okrajni in okrožni razpisujejo svoje štipendije, nekatere študente pa štipendirajo znanstveni zavodi sami.

SKRIPTA ZA ŠTUDENTE

Državna založba Slovenije v Ljubljani, Mestni trg 26, obvešča študente, da ima še na zalogi naslednja skripta:

- SADAR: Trave
- SADAR: Ključ za določevanje travnatih semen, detelje in plevela
- VOVK: Nauk o kmetijskih tleh
- FAKIN: Splošna botanika. Reptorij
- JANEŽIČ: Zaščita kmetijskih rastlin
- ZIBERT: Veterinarstvo I.
- BLEJC: Kmetijska statistika
- BLEJC: Teorija in metoda statistike
- BLEJC: Statistika I. TURK: Statistika II.
- ZIBERT: Nežukne živalske bolezni
- LUŠIČKY: Prispevek k bioenergetiki glodalcev
- NAUK o drobovju
- SLEBINGER: Fiziografija
- ŠKERLJ: Fizično pubertetni razvoj ljubljanskih srednješolcev
- PERPAR: Vaje iz organske kemije
- PERPAR: Organska kemija II.
- PREMRL: Organska kemija
- BOŠNJAKOVIČ: Nauka o toplini I.
- NIKITIN: Kristalografija
- RANT: Energetska ocenitev postopka fabrikacije sode
- STROJNIK: Isa. Tolerance in sozložja
- Acta tehnika. Statistični proračun krila z dvema vzdolžnicama
- LAPAJNE: Tabela za dimenzioniranje pravokotnih prerezov iz ojačenega betona
- STRUNA: Motorji z notranjim zgorevanjem
- Ekonomika — Organizacija in planiranje v trgovini
- Zbornik znanstvenih razprav pravne fakultete
- Zbornik filozofske fakultete
- NAHTIGAL: Uvod v slovensko filologijo
- MIKUS: Choix de textes
- Prispevki k flori slovenskega ozemlja II. (Mayer in Lazar)
- STRUNA: Vodni pogojski stroji
- REYA: Meteorološki elementi
- Poleg teh skript dobite pri Državni založbi Slovenije v Ljubljani, Mestni trg 26, tudi vse druge učbenike, znanstvene publikacije, leposlovne knjige, muzikalije ter vse šolske potrebšćine.

laboratoriji, inštituti itd. Tudi nekaj novih univerz, ki so bile po vojni zgrajene, kažejo, da se na Kitajskem resno trudijo za kulturni in znanstveni razvoj dežele.

Ceprav ne spada neposredno v naše študentske razmere pa je vseeno vredno omeniti veliko število vzgojnih centrov za izobražbo delavcev in kmetov. Za izobražbo le-teh služijo posebne šole, namenjene strokovni in splošni izobražbi in pa večerne šole, ki jih je le v preteklem letu obiskovalo nekaj več kot 3 milijone delavcev. Za kulturni razvoj prebivalstva pa je važno, da obstajajo tudi posamezne nacionalne šole, ki jih lahko obiskujejo številne narodnostne skupine, katerih je na Kitajskem kar precej. Razveseljivo je, da mladina iz teh šol najde mesto tudi na visokih učnih zavodih, na univerzah.

Organizacija šolstva v Kitajski ima svoje specifičnosti. Posebno važna je specializacija posameznih visokošolskih ustanov. Seveda ta specializacija ni čisto škoda celotne fiziognomije univerz kot najvišjih vzgojnih in znanstvenih ustanov, ki imajo tudi tu svoj klasičen ustroj kot ga poznamo mi. Poleg tega pa obstaja veliko število inštitutov za posamezne stroke, ki imajo seveda univerzitetni značaj. Tako je na Kitajskem okoli 40 industrijskih inštitutov, 25 poljedelskih inštitutov itd. Vendar preseneča zelo nizko število pravnih in ekonomskih inštitutov, saj jih je le pet oziroma štiri.

Za vzgojo naraščajo zelo skrbijo. Študij, ki navadno traja do pet let, je razdeljen na dva dela. V prvem letu dobijo študentje osno — znanje, v drugem pa je več praktičnega dela. Zlasti pomembno je takozvano sodelovanje s prakso ali praktično šolstvo, pri katerem študentje rešujejo posamezna preveč vprašanja, ki se pojavljajo v praktičnem življenju, seveda pod strokovnim vodstvom. Vsekakor ima lahko ta način za kasnejšo praktično dejavnost precejšen pomen.

V sami organizaciji šolstva obstajajo še nekatere specifičnosti. Tako so obvezne študijske prakse in delo na terenu, kjer se študentje praktično vadijo za svoj poklic. Pravzaprav to niti ne predstavlja neke posebnosti. Novost predstavljajo pogoji za diplomiranje, ki obsegajo nekatere določbe, ki so nam le malo znane. Tako mora vsak študent pred diplomo izdelati okoli 10 projektov (kar izgleda kot nekakšna seminarska naloga — seveda obširnejša in resnejša) in mora izdelati posebno težo, v kateri se običajno obravnava kakšno aktualno vprašanje iz prakse. Sploh je zelo poudarjeno praktično delo.

Študijsko leto se pričena podobno kot pri nas jeseni in se končuje spomladi. Tudi tu poznajo študentje določene navedbe, ki so seveda drugim študentom v svetu tuje. Tako dobi vsak abiturient srednje šole, predno se vpiše na univerzo, posebno pismo, v katerem mu stari študentje izražajo dobrodoščilo. Ko stopi mladi študent na univerzo, ga sprejme poseben »sprejemni komite«, ki uvede nato študenta v univerzitetno življenje. Lepa navada.

Prijateljstvo in pomoč sta lastnosti, ki sta med kitajskimi študenti zelo razviti. Kot da vsi čutilo med seboj iskreno prijateljstvo. O tem nam prav lepo govori primer mlade študentke Kao Sing Hua, ki je iz določenih razlogov morala zapustiti šolo za nekaj časa. Toda v tem obdobju so drugi študenti delali za njo. Kolektivni duh je tu močnejši kot sebičnost in uveljavljanje subjektivnih stremeljenj. Ko se je mlada študentka vrnila po nekaj mesečni odsotnosti, je našla na svojem prostoru vse študijski material, ki ga je potrebovala. V tem času so študentje pisali za njo predavanje, urevali spiske in ji po povratku tudi pomagali pri študiju. Pravijo, da je to tipičen primer sodelovanja in prijateljstva med kitajskimi študenti. Morda ta navada ne bi bila napačna tudi pri nas?

Z avtorjem v Koromandijo

Ko stopaš takole k drugi predstavi v gledališko hišo in si moraš poprej mimo mnogih literarnih vogalov z vsemi njihovimi pomenki, se ti prav zares zazdi, kakor da prihajaš sicer ugledno družino poslušat vsemu mesu znan prepričanje. Da pa je prav dramatično in tudi velik užitek okopati se v lastnem mnenju, tega prijatelju slovenskega gledališča nihče ne sme zameriti.

Sediš v gledališču, z zanimanjem poslušaj, tudi nekajkrat odobravajoče zaploskaš in če je res, kar zupno trdi po literarnih vogalih, da je drama pisateljev prvenec, tedaj se nekako čustveno ogreješ za pisatelja. Toda z grozo opaziš, da se kaj takega ni zgodilo tudi med teboj in dramo. Kljub zanimivemu in na nekaterih mestih res doživljemu vzdušju, ostane prijatelj sloven-

je med njima res kaj, kar bi lahko imenovali ljubezen, sovrastvo ali vsaj dolčas? Je Tone sploh enkrat prizadet v svojem odnosu do nje, mu njuno razmerje kdaj predstavlja življenjski problem? Ali nista pravzaprav le dve leseni lutki, ki se razvija lele, ko sta daleč drug od druge? Med njima ni tistih drobnih življenjskih imes, ki gledalca potegnejo, da spozna v njih samega sebe. Sploh pa

S pristnim občutjem, ki je pisatelju v resnici lastno in doživeto, saj so prizori, kot je n. pr. tisti, ko Tone pripoveduje ženi in Luki o svojem najnovšem skandalu, in kakršno je ponekod v drugem dejanju, saj se je pisatelj odpravil na pot in se nekake dne srečal z Lepo Vido — Cankarjevo nesmrtno ljubeznijo ter pričel koketirati z njenim simbolom in vsebino. Da bi Cankarju prikril svoje nečestno razmerje do Lepe Vido — simbola najvišjega hrepenenja po lepoti, ki je Cankarju dojemljiv le v najvišjem aktu smrti, prične imenovati Lepo Vido Koromandija, prav tako pa do neke mere poniža tudi visoka hrepenenja v sicer doživljeno dolčas in nekaj, kar se ni dokončno izoblikovalo in jano.

To izpovedano Lepo Vido, ki ji da Cankar tudi stvarno zemeljsko mesto v prizoru, ko pride Lepa Vido z Dionizom, prava in blata, k Poljančevi smrti postelji, pisatelj Koromandije docela odmakne od realnosti, in jo prične imenovati dežel, kamor sicer nihče ne bo prišel, važno pa je da se ji vsakdo na svoj način približuje.

Prijatelj slovenskega gledališča vzame v roke Ivana Cankarja Zbrane spise 16. zvezek, odpre stran 280, in prične brati:

Damjan: Prihodnji teden pojdem, prihodnji teden prav zares.

Poljanec: Kam?

Damjan: Morda pridem do Amerike. Ali tudi če ne pridem. Poglavitno je, da človek vstane, da gre, gre, gre; kaj tisto, kaj tisto, kaj tisto, kaj tisto.

In — — — Dioniz: Ne hoši, Vido...

Vida: Ne boluj po meni, moj mali, ne išči me! Daljna, o! daljna je moja pot!

Se prijatelj gledališča: Tudi Tone odhaja na pot. Manj jasen cilj ima, skoraj ga nima, a je vendar ves v simbolu poti, poti z nedosegljivim in daljnim ciljem.

Pisatelj odpelje Lepo Vido in prideta v dolino šentflorjansko. Tam, pod gradom, v katerem gosti razbojnik Peter pohujšane rodoljube, poslušaj pisatelj zlo-

sta obe ženski — Hilda in njena mati (Vida Juvanova) neobdelani, nerazviti in težko dihaajoči pod bremenom enega samega koncepta značajev. Prav tu je pisatelj s širokopoterno gesto prekosil življenje in ustvaril racionalno shemo. Kako more pisatelj potemtakem zaključiti prvo dejanje z ilirskim prizorom med Tonetom in Hildo, kako more pozneje tako neprizadeto poslati moža na pot samega, če je ta lirika resnična?

Ko pa bi ne bilo tako in bi se Tone moral v resnici tritati iz vseh neštetič spon, preden bi se odločil oditi na pot, potem položaj tudi gledalcu ne bi bil od vsega početka kakor na dani, potem bi se pred publiko zares razvijala močnata notranja borba.

Mnogo bolj življenjski je pisatelj v odnosu med Tonetom in njegovim prijateljem Luko — prikritim idealistom, nekdanjim pesnikom. Čeprav je tudi njuno razmerje dostikrat šablonizirano in površno prav tedaj, ko bi pričakovali največjega kontakta, je njuno življenjsko razmerje še najbolj prisrčno in človeško. Abstrakcija je delala torej pisatelju največ težav, zato je Luka najbolj pristna oseba na odru, ker je najmanj abstraktna in najbližja pisatelju.

Bolj ko premišljuje naš prijatelj o igri, bolj postaja nezadovoljen in itav. Tudi vplive, katere mu je malo poprej velikušno oprostil, prične sedaj skrbneje proučevati. V svoji zlobnosti prične sestavljati pisateljevo pot, katero je po njegovem mnenju prehodil, da je končno odkril Koromandijo:

Je truma neštevilnih snežnih in psevdozgodovinskih pisateljev, se Sterija razvija v ostre in satirične kritike prav te literature. Na koncu zavre vse literarne zablude svojega časa in stopi daleč naprej pred te razmerje in lažne literarne postane prva zvezda nove racionalne in realistične književnosti.

Nezaslišano drzno in pogumno je bilo to, kar je storil Sterija: napasti in zasmejavati največjega boga srbske literature! Toda to ni bil ne prvi in ne edini veliki in pionirski korak na njegovi življenjski in ustvarjalni poti. V svojih kasnejših delih bo odkril še mnoge grenke resnice, pokazal bo svojim sodobnikom, kakšni da so, strgal bo v imeu resnice tenčično spoštovanja z mnogih namišljenih veličin in bo postavil ljudi in dogodke na mesto, ki jim gre. Vse to bo počel zlahka, med amehom v nizu svojih komedij »Leži i Paralaži«, »Pokondireni kvici«, »Kir Janja«, »Rodoljupci«, »Zli ženi«, »Pomirenju« itd.

Vsega se loti ta majhen, droben in bolehen človek brez roke. Vir njegove energije in razuma je neiztrpjen. Ko »Popečeljstvo prosvetljenja« mlade srbske kneževine zaprosi pomoč od Vojvodine, od svojih kulturnih rojakov, Sterija takoj zapusti vse svoje domače udobnosti in navade in kot resničen rodoljub nesebično in do samega odvedbi troši svoje moči na neštevilnih področjih prosvete, ki se šele organizira. Zdi se nam skoraj neverjetno, če pogledamo, kaj vse je ta mož počel! Ne samo, da je delal, temveč je prav povsod ostajala za njim novovzrasla brazda. Organiziral je šole, utrjeval jih je in ustanavljal nove, bil je profesor, pisal je učbenke, knjige, priročnike, prosvetne zakone, organiziral je prvi srbski muzej, dal je iniciativo in pripravljal ustanovitve Srbske Akademije znanosti (Društvo srbske slovesnosti) in prvega srbskega gledališča. Kljub vsemu pa je našel dovolj časa, da je obiskoval vaje še neuradnega gledališča v stavi bišve turške carinarne. Režira, pomaga povsod in vzgaja prve gledališke umetniške kadre. Istotako ustvarja umetniški okus in vzgaja tako igralce kakor gledališko občinstvo, kar pa ni bilo lahko v takem primitivnem okolju, ki do tedaj gledališča sploh ni poznalo. In kjer je sam Miloš gledal nanj kot na svoj osebni ansambel za zabavo.

dejevo filozofiranje ali je Peter res pravi Peter ali ni.

Ne glede na hudičovo filozofijo v Smoletovi drami ali je Koromandija ali je ni, se ob osebi hudiča odpirajo različna vprašanja. Pisatelj sam nam v Gledališkem listu pove drobno opazko, ki pa postane odločilna za prijatelja slovenskega gledališča, ki je podvomil v dejansko nujnost te osebe, namreč, da je šele režiser Jammik zdržal hudiča in predstojnika v osebi Maksa Furijana ter s tem dal celotnemu pojavu psihološko utemeljenost. V dialogu spoznamo, da pisatelj hudiča ne smatra kot halucinatoričen pojav razravnane Tonetove domisljije, saj ga ta sprejema kot povsem običajen pojav. Lepo je videti, kako se B. Miklavc bori s konceptijo režiserja in konceptijo pisatelja v prizoru iz bara, ko se mu hudič prvič prikaže. Poleg tega je dejstvo, da hudič nima v tej igri vloge akterja, da je povsem nesamostojna klavirna postava, ki je za razliko od Cankarjevega zločeda brez kritične osti in ima samo njegovo zunanjo karakterizacijo. Tako lahko zaključimo, da je hudič pravzaprav na odru zaradi enega samega efekta, da namreč tudi on končno prizna Tonetu, da nima miru. S tem je pisatelj zapravil ogromne možnosti dati igri notranjo dramatično trenje, obenem pa je odkril v vlogi hudiča najbolj ranljivo mesto svoje dramatične zgradbe in prišel v konflikt z režiserjevo zamisljijo. Tako je prišel igralski ansambel med dva ognja in seveda v največjo krizo ravno v vlogi Toneta — B. Miklavca. V enakem položaju so se znašli tudi Furijan, Grilova in Juvanova ter so vsaki na svoj način reševali položaj z večjo ali manjšo rutino. Režiser s svojo psihološko konceptijo in pisatelj, ki je premalo posebeil svoje osebe, se tako močno spopadeta pred očmi publike na zadovoljivo rešeni sceni VI. Rujavca.

Poslednji monolog prijatelja slovenskega gledališča (katerega so razmere okoli tega prisilile, da se je pričel ukvarjati s pojmom avantgardizma v slovenskem gledališču):

Dostoj največji živič avantgardist v slovenski dramatik je še vedno — pokojni Ivan Cankar.

Jože Snoj

OBLAK: Savska krajina (olje)

Lep uspeh v Ptuj

4. V. in 5. V. t. l. je dramska skupina Ptujkega akademnega kluba uprizorila Shakespearovo tragedijo Othelo. Režijo drame je prevzel Zlatko Sugman, študent akademije za igralstvo umetnost. Pri uprizoritvi so sodelovali skoraj vsi člani PAK, ki imajo veselje za to umetnost. Publiko je bila v obema predstavama zadovoljna. Največ pozornosti pa sta med igralci zela Zlatko Sugman-režiser in nosilec vloge Jaga ter Mirko Trj kot Othelo.

Proslava v Zagrebu

Proti koncu meseca aprila je kulturno prosvetno društvo Slovenski dom v Zagrebu priredilo književni večer v počastitev stoletnice rojstva Antona Azkerca. Kakor vsaj dosedanj literarni veterani Slovenskega doma, je tudi ta privabil lepo število ljubiteljev slovenske književnosti. Na večeru je bilo mnogo gostov iz LR Hrvatske. Društvo književnikov Hrvatske je zastopal hrvaški pesnik, akademik Gustav Krklec.

Večer makedonske narodne pesmi

V domu kulture »Božidar Adžija« v Beogradu je bila konec preteklega meseca uspešno prireditelj studentov beografske univerze, ki so doma iz Makedonije. Makedonski študenti so v uspelem in obširnem programu nastopili kot recitatorji narodnih pesmi, pevci in glasbeniki. Na prireditvi je nastopila tudi pevka Radia Skopje, Dragica Mavrova. Nastop makedonskih študentov so v Beogradu s priznanjem ocenili in pohvalili njihovo poštovno delo.

Pred nedavnim se nam je predstavilo (nekateri znova) v Umetniški zadrugi trinajst absolventov Akademije likovnih umetnosti oziroma njenih specialk. Pa ne, da bi mladi umetniki že iskali v prvi vrsti umetniškega priznanja s svojimi deli, ki so razumljivo še v največji meri pod vplivom šole oziroma profesorjev? K tej razstavi so jih primorali predvsem materialni nagibi: s prodajo svojih del so si hoteli namreč nabaviti sredstva za poletno študijsko ekurzijo v Pariz, ki

»Prijatelj, globlje poglej! Ali ne vidiš, odkod te nove sile? Življenje se drami v nižavah, ki so spale. Oči se odpirajo, iščejo luči, roke se iztezajo, iščejo ciljeve. Kaj za to, če prihaja pomlad v viharju in povodnji! Iz te črne naplavine bo vzklija bujna rast! Njih misel je bila prava: ne bele krizanteme na ogoljen frak — rdeč nagelj na kamizelo! Ne boj se, narod se ne da osteperiti, ne da si zavzeti oči! Naj ga vodijo po stranpoh, po močvirju, po temi — sam bo našel pot do srca! Plevel so sejali, zrasla pa bo pšenica. Kadar napoči tisti dan, bo preronoj narod pobral iz blata pohojeno ubogo krizantemo, očistil jo bo ter jo shranil s hvaležnim spoštovanjem za spomin na grenkolepa preteklost. Na enem tistih tenkih, belih lističev bo napisano moje ime.«

(Ivan Cankar: Bela krizantema)

Absolventi AUU v Umetniški zadrugi

bi bila za razširitev njihovega umetnostnega obzora prav tako pomembna, kot za spoznanje posameznih likovnih rešitev in tehničnih načinov velikih mojstrov. Razen tega se večina študentov in absolventov pripravljala tudi na jubilejno razstavo ljubljanske Akademije likovnih umetnosti, ki bo v kratkem odprta v Jekopičevem paviljonu. Vse to je seveda vplivalo, da je bila celotna slika te male razstave vse prej kot zaokrožena, se posebej pa zato, ker sploh niso bila zastopana slikarska dela. Komercialni pečat je zabil marsikatero tudi že individualno kvaliteto. Gmotni uspeh je sreden, vendar za naše prilike, ko pravzaprav nimamo privatnega umetnostnega trga, dokaj ugoden in kaže, da so se mladi razstavljalci deloma prilagodili okusu publike; pri taki razstavi je to povsem razumljivo.

Komercialni pečat prevlada predvsem v izboru Golijevih grafik, ki je tehnično navadno na precejšnji višini (Bojan Golija je edini absolvirni grafični specialkol), razodeva pa množico različnih formalnih in stilnih rešitev tako, da o razvoju individualnega likovnega koncepta na podlagi razstavljenega pri njem še ne moremo govoriti. Značilno je, da so v vseh njegovih eksperimentalnih grafičnih prevladovali precej očiti vplivi profesorjev, ki so pač pripomogli do posameznih formalno zanimivih izvedb;

Kontinuiran način, moderno uporabljen, nam pričara v elegantni izvedbi »Poveste Franca Mačka« množica posameznih kompozicij, združenih v enoto, bolj po vsebini kot po celotni

kompoziciji slike, lepo izpolni vso ploskev in zaposti gledalca ter njegovo fantazijo. Morda se je Maček s tem svojim listom najbolj približal zahtevam moderne grafike. Podobno pripovedujoče, vendar le enkratno, je nakazal motiv »Gledalci« Vladimir Makuc;

Med precej številno zastopanimi kiparji pa sta opozarjala nase predvsem Slavko Hočvar in Janez Lenassi. Prvi z domiselno rešenim in oblikovanim »Petelinjim dvobojem«, ki nakazuje nova pota v oblikovanju naše živalske plastike, saj se je plastično pojmovanje od časa, ko je Zdenko Kalin modeliral svojega petelina, že nekoliko spremenilo; obenem je to redko opravičen odklon od dokaj ugoden in kaže, da so se mladi razstavljalci deloma prilagodili okusu publike; pri taki razstavi je to povsem razumljivo.

Kot kaže, da se mladi umetniki že iskali v prvi vrsti umetniškega priznanja s svojimi deli, ki so razumljivo še v največji meri pod vplivom šole oziroma profesorjev? K tej razstavi so jih primorali predvsem materialni nagibi: s prodajo svojih del so si hoteli namreč nabaviti sredstva za poletno študijsko ekurzijo v Pariz, ki

jeve komedije, ker je element satire močnejši; to ni komedija, temveč satira! V dneh revolucije je bil Sterija ogorčen nad grobo stvarnostjo bolj kot kdajkoli prej in so »Rodoljupci« tesno povezani z zgodovinskimi dogodki in letih 1848-9. To je družbena drama s težkim in tragičnim zgodovinskim ozadjem, polna je zapletene in raznolike tematike, zgodovinske dokumentacije, politike, nacionalnih in verskih nasprotij in da bi jo popolnoma razumeli, moramo poznati vojvodinsko okolje in tamkajšnje politične razmere pred sto leti. Zutlivo in njegovi niso obstajali samo v Vrhu, povsod jih je bilo dovolj; v vseh vojvodinskih mestih, pri vseh narodih in v vseh časih. Vsi družbeni prevrati so rodili ljudi, ki so jim podobni. Pri vseh narodih so obstajale skupnice, ki so v dneh splošne zmede lovile na trnke narodnjaštva predvsem zločaje in masne kose zase. In zakaj ne bi trnek menjal barvo in obliko, če se lahko s tem toliko pridobilo? Kdo na svetu jih ne pozna, polni so besed o rodoljubju, a v srcu jim je izdaja in roke nemirne pri kraji vsega državnega in narodnega. To je tisto, kar daje Sterijevi komediji občutljivi pomen. Tudi

Druga Sterijeva komedija, ki ima odlično umetniške kvalitete, je »Kir Janja«. To je v svetovni literaturi zelo znana tema, od Plauta do Mollera, in še po Mollera. In vendar Sterijev skopuh ni kopiran, popolnoma je naš, specifičen Kir Janja iz tistega časa in samostojna umetniška realizacija, ki jo lahko postavimo enakovredno ob vse skupne svetovne literaturo. Samo v eni točki je delo podobno Mollerovemu; to je tista kretenska strast po čenjanju, ki Janja je hreče po resnici in umetniški tip. Cankarja, ki je bil pri njem nekaj pogost v prvi polovici 19. stoletja.

Sterija IN NJEGOVO MESTO V JUGOSLOVANSKI KNJIŽENOSTI

Tretje desetletje 19. stoletja. Morda črta Save in Donave še vedno deli Srbijo v dva sveta. Tam na jugu je mlada, komaj osvobodena Srbija s še zelo svežimi sledovi turškega suženjstva in neštevilnimi potrebami, zaostala, brez kulture in izkušenj; kaj vse tam ne manjka, toda ne močnih želja, da bi se orjaškimi koraki dohiti ločena stoletja. Kljub temu, čeprav tako, je bila Srbija svetla zvezda-vodnica Srbom na Balkanu, ki so bili bodisi pod turškim, avstrijskim ali madžarskim suženjstvom. A na severu v Vojvodini je živel druga Srbija, Carnojevička, bogata in civilizirana, ki je svoje otroke šolala na Dunaju, v Pešti in na Zahodu. Tudi ta se je borila proti raznarodovanju, a mnogo bolj s sredstvi kulture in umetnosti kot s politično akcijo. V naročju te so rasle prve večje srbske kulturne ustanove (Matica), ustvarjala se je nova li-

teratura in obnavljala stara književna tradicija. V teku nekaj desetletij je iz te sredine izšlo več najpomembnejših srbskih kulturnih delavcev. Med njimi je bil tudi, tvorec moderne srbske drame — Jovan Sterija Popović.

Rojen je bil v Vrhu leta 1806 v družini, kjer sta bila stalno sprta dva plemena: očetov grški in praktično trgovski ter materin srbsko-slovanski in umetniški. In očetovi želji navkljub Sterija ni postal trgovec in »gazda« s polnimi močnjami in zlatnikom pred seboj, temveč zlatnikov izobražen kulturni delavec in umetnik.

V Temišvaru, Pešti in Budimu se šola Sterija v krogu najboljših in najbolj izobraženih ljudi svojega časa, tu zbira in bogati svoje znanje in komaj 21 let star že piše prve drame. Njegov razvoj je blekovit, a vendar ne površen. Od pripadnika močne in sentimentalne literature, ki ji stoji na čelu Vidaković in za njim poskak-

Obiski v državi športa

Nogometna tekma med reprezentancama Madžarske in Jugoslavije je bil nedvomno športni dogodek, ki so ga v Madžarski imenovali za najpomembnejšega v letošnjem letu. Nič manj pomemben ni bil za nas Jugoslovane in prav nič čudnega ni, če je bilo za Putnikova potovanja v Budimpešto veliko zanimanje. Ljubiteljem nogometa ni bilo žal, da so sešli v žep in si kupili vozno karto za Budimpešto, traven pa se »stopnica za nogometno tekmo, kajti videli so marsikaj, torka je bila taka, da si boljše »leteti in moreš«. Budimpešta je mesto, ki že dolga desetletja slovi po svoji lepoti, Putnik pa je ves izlet uredil tako, da so bili vsi zadovoljni. Zanimivo je, da ima naš potovalni urad veliko smisla za športne prireditve, saj je to po letih na Dunaj in v Corlino, že tretja velika »športna ekskurzija« Putnika.

ČEZ TRI MEJE
Bilo je tisto ponedeljek, ko so vsi ljubitelji nogometa že sedeli na tleh, češ kako bo v nedeljo. Najbolj vroči so sklopili stave, drugi so spet z zavistjo ali morda žalostjo hodili gledat pred poslovalnico Putnikovega avtobusa, ki so bili namenjeni v Budimpešto. Zvečer, preden so se odpeljali, se je zbralo tam precej ljubljancov, ki so nam želeli srečno pot in uspešno navijanje. Se kratak pozdrav, mahanje z rokami in odpeljali smo se. Ževeda v dežju.

Kratek postanek v Mariboru, še dobre pol ure in že smo na prvi meji. V Gornji Radgani je prišlo v avtobus še nekaj Prekmurcev, bili so duševnosti, kajti izkazalo se je, da so vsi pravi eksperti za madžarski jezik. Kratak carinski pregled, 2 minuti vožnje čez novi most in v rokah nas imajo Avstrijci. Stejejo, pišejo in spet štejejo. Vse to za slabo uro potovanja po njihovi državi. Avstrije nismo niti videli, bila je megla. Pri Sv. Križu so nas ponovno vrgli s sedežev. Spet avstrijska meja, na oni strani pa Madžari. Avstrijski cariniki so nam pripovedovali, da je šlo pred letom dni, ko so Avstrijci igrali v Budimpešti, točnim najmanj 80 avtobusov. Dvignili so zapornico in odpeljali smo se čez 50 m nevtralnega ozemlja v državo športa — Madžarsko.

Vedelj so, da pridemo, vendar smo jih menda presenetili, ker smo prišli tako zgodaj. Ura je bila namreč šele 3 in na meji ni bilo razen straže nikogar. Zvonil je telefon in čez kakih treh ur smo pričakali prvega oficirja, čez pol ure drugega in čez uro tretjega. Vsi zelo vljudni, nobenih posebnih preiskav. Dobili smo prve cigarete (slabe so, se malo pogovorili o nogometu, želeli so nam srečno pot in — minile so tri ure, preden smo zapustili omejni kraj).

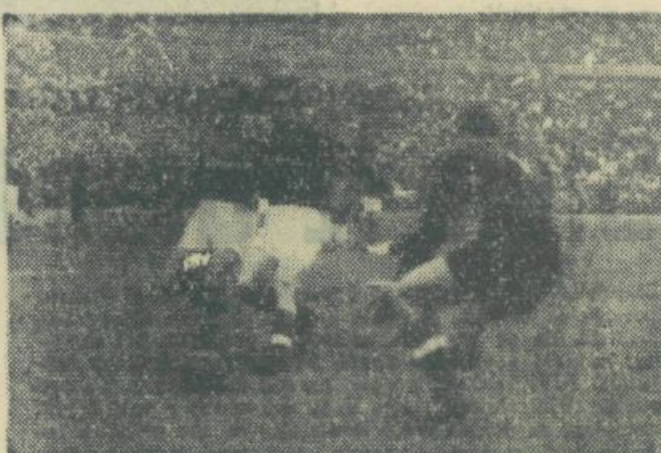
V SREDIŠČU POZORNOSTI
Potujemo proti Blatnemu jezeru ob dolgočasnih krajih. Tudi ob jezeru sagem — dolgo je 87 km in ni zanimivega. Njegova barva to od letalskih bomb Povedo nam da so to mesto bombardirali nedavno, tudi po 1000 letih naskrat. Ni manjkalo tudi uličnih borb, saj so Nemci naredili iz mesta pravo trdnjavo. Najlepši most čez Donavo je prav tako podprt, vendar v središču mesta ni več opaziti takih sledov volne kot v predmestjih. Sploh te gleda, da je bilo Pešti bolj prizaneseno kot Budimu.

Komaj smo se ustavili pred hotelom Palace (to je eden najlepših v tem mestu), že smo bili v središču zanimanja. Pred hotelom se je zbrala prava množica meščanov, ki so nas po eni strani pomilovali, kajti preprčani so bili, da smo prišli po hud tovor golov. Razen nogometne pa so jih zanimali tudi naši lepi avtobusi, posebno mladina se je venomer vrtila okoli njih. Medtem ko smo se vozili po mestu, so nas sicer gostoljubno pozdravljali, vendar so nam obenem kar s prsti kazali, da bomo doživeli nogometno lekcijo, ki je ne bomo pozabili. Ker se nismo drugič razumeli, smo si pomagali kar s prsti. Ponavadi so pokazali kar vseh pet, se pravi, da nam prerokujejo najmanj pet golov v naši mreži...

INTERVJU IZ RADOVEDNOSTI
Madžarska — država športa, država svetovnih in evropskih rekordov. Kdo bi ne bil radoveden, kako je njihov šport pravzaprav organiziran, kako dosega take uspehe, kakšen je sistem njihovih tekmovalcev in podobno. Izbrali smo si najenostavnejšo pot. Obiskali smo uredništvo največjega madžarskega športnega časopisa Nepsport, ki izhaja petkrat na teden v nakladi cca 150 tisoč izvodov. Tam so nam radi volje postregli z vsemi podatki in nam ušli »virbe«.

Videl sem vsa večja evropska velemissa, vendar toliko športnih naprav še nikjer. Ko smo jih povprašali za športne objekte, so nam povedali, da je njihov največji ponos Nep stadion, ki je razen »Rodoljupce« dramsko najbolj obdelana komedija, v kateri so komične situacije skrbno izbrane in prirejane. To je doseženo z mnogo okusa in znanja in z uporabo specifične mešanice grško-srbsko-vojvodinskega govora K r Janje.

Tako je Sterija presajal iz življenja v literaturo celo vrsto smešnih tipov ter pokazal ljudem vse, kar zasluzi zasmehovanja. Bilo je mnogo čudnih, nenaravnih in predvsem komičnih stvari v življenju oddaljene province velike KK-monarhije; ta majhen ambient daleč proč od »velikega sveta« se je z vsemi stikami prizadeval posnemati življenje velikih prestolnic. Ti ljudje so tekali za vsem modnim in v tem videli ambicijo, civilizacijo in kulturo. Menda nč na svetu ni bolj smešno in tudi bolj bedno kot »skorojevička« težnja, da b' kulturno doseči tisti sloj, v katerem so se materialno že dobro situirali. Iz tega položaja zrastejo razni tipi meščanov-plemičev, še bolj pa meščank-plemkinj. In v tej

od letalskih bomb Povedo nam da so to mesto bombardirali nedavno, tudi po 1000 letih naskrat. Ni manjkalo tudi uličnih borb, saj so Nemci naredili iz mesta pravo trdnjavo. Najlepši most čez Donavo je prav tako podprt, vendar v središču mesta ni več opaziti takih sledov volne kot v predmestjih. Sploh te gleda, da je bilo Pešti bolj prizaneseno kot Budimu.

Komaj smo se ustavili pred hotelom Palace (to je eden najlepših v tem mestu), že smo bili v središču zanimanja. Pred hotelom se je zbrala prava množica meščanov, ki so nas po eni strani pomilovali, kajti preprčani so bili, da smo prišli po hud tovor golov. Razen nogometne pa so jih zanimali tudi naši lepi avtobusi, posebno mladina se je venomer vrtila okoli njih. Medtem ko smo se vozili po mestu, so nas sicer gostoljubno pozdravljali, vendar so nam obenem kar s prsti kazali, da bomo doživeli nogometno lekcijo, ki je ne bomo pozabili. Ker se nismo drugič razumeli, smo si pomagali kar s prsti. Ponavadi so pokazali kar vseh pet, se pravi, da nam prerokujejo najmanj pet golov v naši mreži...

INTERVJU IZ RADOVEDNOSTI
Madžarska — država športa, država svetovnih in evropskih rekordov. Kdo bi ne bil radoveden, kako je njihov šport pravzaprav organiziran, kako dosega take uspehe, kakšen je sistem njihovih tekmovalcev in podobno. Izbrali smo si najenostavnejšo pot. Obiskali smo uredništvo največjega madžarskega športnega časopisa Nepsport, ki izhaja petkrat na teden v nakladi cca 150 tisoč izvodov. Tam so nam radi volje postregli z vsemi podatki in nam ušli »virbe«.

Videl sem vsa večja evropska velemissa, vendar toliko športnih naprav še nikjer. Ko smo jih povprašali za športne objekte, so nam povedali, da je njihov največji ponos Nep stadion, ki je razen »Rodoljupce« dramsko najbolj obdelana komedija, v kateri so komične situacije skrbno izbrane in prirejane. To je doseženo z mnogo okusa in znanja in z uporabo specifične mešanice grško-srbsko-vojvodinskega govora K r Janje.

Tako je Sterija presajal iz življenja v literaturo celo vrsto smešnih tipov ter pokazal ljudem vse, kar zasluzi zasmehovanja. Bilo je mnogo čudnih, nenaravnih in predvsem komičnih stvari v življenju oddaljene province velike KK-monarhije; ta majhen ambient daleč proč od »velikega sveta« se je z vsemi stikami prizadeval posnemati življenje velikih prestolnic. Ti ljudje so tekali za vsem modnim in v tem videli ambicijo, civilizacijo in kulturo. Menda nč na svetu ni bolj smešno in tudi bolj bedno kot »skorojevička« težnja, da b' kulturno doseči tisti sloj, v katerem so se materialno že dobro situirali. Iz tega položaja zrastejo razni tipi meščanov-plemičev, še bolj pa meščank-plemkinj. In v tej

množici »skorojevičev« in »ljudi po modni« tavajo tisoči goljufov, lažničev, mojstri prevare in namisljeni veličine, ki jim vsem to okolje odlično prija. Iz tega je zrastle nesmrtna »pokondirana tikva«, Ružičić, Sara itd. To skrajno malo-meščansko je bilo najbolj realizirano v delih »Pokondirana tikva«, »Laža i paralaža«, »Pomirenje«, »Zla žena« in »Zemlja i udarba«. Res, da imajo te komedije, če gledamo s tehničnega stališča, nemalo hib, toda na odru jih drži njih globoka vsebina in ne uspešen scenski zaplet. Vedno, ko govorimo o Steriji kot komediografu, moramo imeti pred očmi dejstvo, da takrat, ko je on vse to pisal, ni imel pred seboj pravega odra in pri Srbih še ni bilo nobene tradicije.

Dolga leta je ta tvorec srbske komedije čakal na priznanje in mesto v zgodovini srbske literature. Borba za jezik, za vukovske principe in spopadi ob njih so onemogočili vsako objektivnost in s prezirnim, nezazumevanjem in potem s požalo prekrili njegovo delo. Šele naš čas je postavil Sterijo in njegovo ustvarjanje na mesto, ki mu pripada. On je danes na vrhu srbske drame, a ne zaradi zgodovinske, temveč globoko umetniške vrednosti.

Zapiski iz Budimpešte

dincev — to je pogreb, pravijo naši in res so zmagali domaći, kar s 6:0. Isti rezultat bo v glavni tekmi, nam prerokujejo.

Prihajajo na teren. Naši v modrem, Madžari temno rdeči. Zdelo se mi je, da se majo zeumlja, tako je stadion zarjovel. Sodnik žvižga, pričnemo. Zogamalo sem, malo tja, naši se ne puste. Nekdo pravi, če bomo zdržali tistih znanih 20 minut, ko Madžari zabijejo pet golov, smo dobri. Pred nasprotnimi vrati je Vukas. Nekdo iz obrambe ga napade, toda smešno, tekel je ravno v nasprotno smer. Geller zasluži nevarnost, vrže se Vukas pod noge, vendar spet smešno, ravno v nasprotno smer kot gre Vukas. Zoga je že v mreži. Vukas pa gre mirno proti sredi igrišča, kot bi hotel reči, »saj nisem nalašč«. Nekaj sekund popolna tišina, potem pa vzkliki plavi, plavi. Blok IV. se »dere«, kot le more. Zalem napad! Igralci Madžari so bili smešni, Puskas se jezi in skoraj noče igrati. Toda Beara naredi hudo napako in krilo zabije gol. Jezmo se, lahko bi vodili 3 ali 4:0. Drugi polčas, Madžari so sedaj boljši. Horvat dela čudeže, Crnković ne dohaja krila in ne preostane mu drugega, kot da ga spotakne. Res borba, kakršno redko vidim. Gol! Da, izgubljeno je. Madžari vodijo in že se vrsti napad za napadom. Nekdo, ki sedi poleg mene, pravi, da je postal apatičen, da ga vse skupaj ne zanima več. Toda glej, prosti strel, Veselinović podstavi glavo in izenačenje. Tisti, ki je bil pred nekaj minutami apatičen skoči, kot bi ga obstrčili, objema me in me mimogrede suhe v oko, da sem preostali del tekme gledal z enim očesom. Še nekaj minut in konec. Blok IV. spet skandira plavi, plavi, domaći pa so tiho. Iščemo avtograme naših igralcev tudi k nam k avtobusu — pridejo, da se jim podpišemo za spomin.

Mrak je že in luči se prižigajo. Peljemo se skozi mesto, ljudje nam mahajo v pozdrav ter nam čestitajo. Dobri nogometaši ste Jugoslovani, nam nekdo vpije iz tramvaja. Mi odzdravljamo, srečni in tako zelo ponosni, da smo Jugoslovani. Na pricu nad Budimpešto smo. Pod nami morje luči, na eni strani razsvetljen kraljevski grad, na drugi strani romantična Donava s svojimi visečimi mostovi. Se bri ure in poslovljamo se od madžarskih carinikov in čez dobro uro smo v Radgoni. Zjutraj smo v Ljubljani. Pred Putnikovo pisarno nas čaka spet lepo število nogometnih gurmanov, ki so nas obsuli z vprašanji, kako je bilo, kdo je dal gol, mislim sem, da me bo kap ob radijskem aparatu, je še nekdo dodal.

Da, bilo je doživetje, kakršnih športnik malo doživi.

Viado Ziajph

Pismo iz Mitterbacha

Še zadnjič o smučarjih

LEP USPEH ALPSKIH SMUČARJEV V AVSTRIJI

Vzpenjača nas počasi, toda vztrajno vleče proti vrhu. Res prijeten občutek, ko s tako lahko premaguješ meter za metrom in se v 15 minutah povzpneš za 900 metrov višje. Samo v duhu si lahko predstavljamo pokrajino pod nami, kajti snežni vihar divja s tako silo, da komaj vidiš meter pred seboj. Prava zima sredi pomladi.

Pravzaprav moram najprej povedati, da vam pišem o ekipi akademskega smučarskega kluba Olympia, ki je tekmovala na trobju akademskih smučarskih klubov Graza, Dunaja in Ljubljane.

Zbrali smo se torej pri progi za vlečalstvo, dokaj zadovoljni, saj so naši tekmovalci dobili dobre startne ševilke. Snežni metej je bil vedno huji in prireditelj je v skrbih odlašal začetek tekme. Prvi tekmovalci je startal z 90-minutno zamudo. Okoli pol petih je pripeljal po progi predvozač, ki je imel precej dela z oranjem snega, takoj za njim pa sta vozila naša tekmovalca Remec in Rotar. Prvo preizkušnjo so dobro prestali in zasedli sledeča mesta: Sarec osmo (2.001), Remec deveto (2.033) in Rotar trinajsto (2.107). To je zelo dober rezultat, kajti Dunajčani in Graščani so znani kot dobri smučarji, naši pa so imeli letošnjo zimo zelo slabe pogoje za trening.

Zvečer istega dne smo imeli v mali gostilni prištno slovesnost, kjer so nam zastopniki akademskega smučarskega kluba Wien izročili majhne spomine na to srečanje. Po kratki zabavi je minil prvi dan našega bivanja v Avstriji.

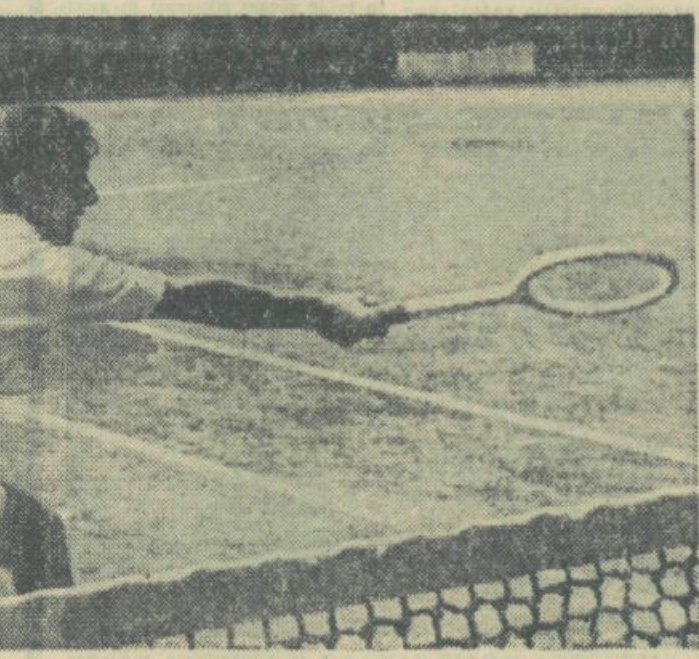
Naslednje jutro smo se v skrbnih očalih skozi okna, kajti ponori je zapadlo pol metra novega snega. Zaradi slabih vremenskih razmer se je tudi start tekmovalstva v vlečalstvu zavlekel za dobri 2 uri. Sneg je pokril z debelo odejo vso progo in vsi tekmovalci so meli pred tekmo slahak kondicijski trening, ker so morali preteptati vso tekmovalno progo.

Naši so imeli tudi ta dan srečo pri žrebu. Rotar je dobil številko 1, Remec 3, Sarec pa 5. Sreča pri žrebu pa še ne pomeni uspeha v tekmovalstvu in prav med tekmo se je naših tekmovalcev držala smola. Rotar je n. pr. prvi del proge prevozil zelo dobro, v drugem delu pa pri napačnem prehodu vrati izgubil dragocene sekunde. Tudi prireditelj je imel vmes svoje prste, ker iz neznanega vzroka ni meril časa Remcu in

Vsi jugoslovanski šahisti smo bili prepričani, da bo naša studentska reprezentanca najmanj ponovila uspeh iz lanskega leta, upali pa, glede na njen sestav in optimistična poročila v časopisih, da se bo uspešno borila za prvo mesto. Vendar se je zgodilo popolnoma drugače. Ekipa, v kateri sta bila dva velemojstra, ni obdržala drugega mesta, temveč je padla na tretje in še to le zahvaljujoč boljšemu rezultatu z dvojboja z Bolgari; če pa tega rezultata ne upoštevamo, potem delimo z Bolgari tretje in četrto mesto. Kako se je moglo to zgoditi z ekipo, ki je bila po sestavi, če upoštevamo naslove igralcev, močnejša od lanskeletne?

Na kratko si ogledimo celoten potek olimpiade! Po prvem žrebanju je prišla Jugoslavija v skupino, ki so jo sestavljale še Finska, ZDA in Vzhodna Nemčija. V vseh treh kolih polfinala so naši študentje preprič-

	I	II	III	IV	V	VI	VII	Točke	%
1. Matanović	3/4	3/4	0	0	3/4	3/4	3/4	2 1/2	35,7
2. Ivkov	3/4	3/4	0	1	3/4	3/4	1	4	57,1
3. Djurašević	/	1	0	1	0	/	1	3	60
4. Marić	1	1	0	/	1	1	/	4	80
5. Sokolov	0	/	/	3/4	/	3/4	1	2	50
6. Lukić	/	/	/	/	/	/	/		

ŠD Olympia je dobilo sedaj tudi teniško sekcijo, o kateri bomo pisali v prihodnji številki

Plezalna šola (AO »Univerza«) in še nekaj

Več kot teden dni je že od tega, ko sem bil zopet po »dolgem« času v pisarni planinskega društva »Univerza«. Takoj ob vstopu sem zagledal skupino poznanih alpinistov, ki tu v tem skromnem kotičku vsak dan med uradnimi urami »zborujejo« in se jim pridruži. Kot pristanski opazovalec in sam tudi interesen za plezalno šolo, sem prisluhnil razburjivi debati: o pravem in nepravem, o problemu organiziranja vsakoletnih plezalnih šol, o izboljšanju dela, o sistematičnem poteku ipd. Takoj po tem »sestanku« se mi vsa stvar ni zdeli niti pomembna, pa čeprav je debata tekla v precej resnem in zaskrbljenem tonu. In zato sem se tedaj odločil, ko sem se malo pogotovo v tiste besede, da napišem nekaj vrstic o tej prizadevnosti posrednih članov alpinističnega odseka.

Kakor vsako leto bo tudi letos alpinistični odsek PD »Univerza« imel na skalah pod Grmadom — na Turncu svojo redno plezalno šolo. Namen plezalne šole je, dati udeležencem v

relativno kratkem času osnovno znanje in obvladane plezalne tehnike, kar je vsekakor eden bistvenih pogojev, da postane udeleženec dober alpinist. Vsega tega res ne more dati šest do sedem tedenski program na Turncu. Iščem Vintgarju in Kamniškem sedlu. Vseled tega je v programu šole kot zaključek tečajja še enotedenski letno-alpinistični tečaj, da bodo začetniki dobili vsaj nekaj izkušenj, ki so nujno potrebne za uspešno in smotno delo v gorah — v stenah.

Morda bo kdo mislil, da je ideja plezalnih šol nova; nikakor ne! Že leta 1935 je TK Skala organiziral svojo prvo plezalno šolo pod vodstvom znanih slovenskih alpinistov ing. Vinka Modca dr. ing. Franceta Avčnika, ing. Karla Tarterja i. dr. Po osvoboditvi je šele leta 1951 na pobudo PZS bila organizirana prva ljubljanska plezalna šola. AO »Univerza« pa prireja letos že četrto plezalno šolo in vabi vse planince, vse one, ki se žele seznaniti z osnovami plezalne tehnike in skrivnostni gora na neznanomanskih poteh.

Ob zaključku b' glede na resno skrb za dober izvedbo programa povzel besede nekaterih članov-alpinistov. »Program plezalne šole se mora sistematiizirati in smotno ter vestno izpopolnjevati. Važno pa je predvsem prosto plezanje, katerega naj zaključijo eno do dvodnevni tečaj na Kamniškem sedlu, kjer naj tečajniki z inštruktorji preprežajo eno do dve smeri; da spoznajo razmere in teren v stenah oz. smereh, ki so ocenjene na nižji težavnostni stopnji. In šele nato se naj začne z nabijanjem klinov in vlačjenjem novincev preko strmih plati in previsov Turnca.« Glede teoretičnega dela je bila debata še bolj razburljiva, da je vsak po svoje zagovarjal svoj »prav«. In vendar se je dalo nekaj povzeti iz vsega tega navidez »brezplodnega« pogajanja: Več pazljivosti je treba pri pravilnem prikazovanju lika alpinista, pri orisu slavnih alpinistov iz zgodovine našega alpinizma. Važna je pravilna vzgoja začetnikov. Tu ne potrebujemo samo besed, ampak dejanja in dober vzgled, ter pravičen odnos starejših članov do novincev. Gre v glavnem za 4-5 lepe osebnosti, za čut tovarištva plemenitosti in iskrenosti in tega se mora vsak alpinist zavedati, da je to tista vez med gorami in ljudmi, ki nas kličejo v svoj skalni objem. Vsak član bi se moral zavedati, da je povsod učitelj in vzornik mladim z vsakim svojim potegom, da je odgovoren za njih zgrešene ideje in morda celo tragične posledice.

Vam vsem, ki pa stremite za takim in podobnim hotenjem v gorah pa pravim: »Pridružite se alpinistom AO »Univerza«, vključite se v njihove vrste, pri delu v odseku in gorah, kjer vas bodo vzgajili v mlade in sposobne gornike, ki bodo znali ceniti veličino in lepoto našega gorskega sveta. Zato pridite in se pridružite, da boste doživeli vse...

Vsakemu je jasno, da je velemojster Matanović doživel velik uspeh: iz sedmih možnih točk je dobil samo 2,5 ali 35,7 odstotkov. Pa vendar je bil Matanović med najbolj znanimi imeni na prvi deski. Lanskoletni najslabši rezultat na prvi deski je bil 50 odstotkov, Fuderer pa je dosegel 75 odstotkov. Druga deska je bila nekoliko boljša od lanskeletne, letos 57,1 odstotkov, lansko leto Karaklajić 55,5 odstotkov. Najboljši sta bili kakor lansko leto tudi letos tretja in četrta deska. Djurašević je dosegel 80 odstotkov, lansko leto Milčić 80 odstotkov in za ta rezultat posebno nagrado in naš najboljši igralec Marić štiri točke od petih možnih ali 80 odstotkov, lansko leto Djurašević 75 odstotkov. Poleg poraza s Sovjetsko zvezo obstoja torej še vprašanje Matanovića. Namreč, zakaj je Matanović igral v vseh sedmih kolih na prvem mestu? Če bi prva deska dosegla boljši rezultat, malo nad 50 odstotkov, bi bil tudi končni rezultat drugačen.

Vam vsem, ki pa stremite za takim in podobnim hotenjem v gorah pa pravim: »Pridružite se alpinistom AO »Univerza«, vključite se v njihove vrste, pri delu v odseku in gorah, kjer vas bodo vzgajili v mlade in sposobne gornike, ki bodo znali ceniti veličino in lepoto našega gorskega sveta. Zato pridite in se pridružite, da boste doživeli vse...

APZ: Lille - Lens - Pariz

V prvomajski številki Tribune smo pod naslovom APZ v Franciji, objavili pismo iz Lille, kjer je bil v času od 8. do 15. IV. t. l. četrti mednarodni kulturni študentski festival, ki se ga je udeležil tudi naš APZ skupno s folklorno skupino »B. Krstanovič« iz Beograda. Tokrat pa si poglejmo, kam vse je vodila pevec nadaljnja pot, saj vemo, da se je zbor mudil v Franciji polnih štirinajst dni.

Prvovrstnim nastopom v liliški operi (bolje rečeno vseh sodelujočih skupin) se je v soboto 14. aprila uradno zaključil IV. mednarodni kulturni študentski festival. Zaradi velikega števila nastopajočih skupin je bil vsaki skrajno piko odmerjen čas; nam na primer, le pet minut. Za nastop smo izbrali Emla Adamiča Vragovo nevesto in Berdovičev Lindzo. Zlasti z drugo — Dubravčko poskočnico — polno temperamenta in neugane ritma, smo kot povsod tudi na tem nastopu »vzvali« in bili deležni lepega aplavza. Prireditev je zaključila folklorna skupina B. Krstanovič. Publikacija je norela od navdušenja, naj so se predstavili kjerkoli. Na tem mestu naj povem, da jim velja nase iskreno občudovanje. Mimo tega smo se z njimi zelo dobro razumeli. Povsem naj se to, da smo se poslavljali z edino željo, da bi se čim prej spet videli. »Nasvidenje!« »Srečan put! Adieu, Lille!« Odhajali smo. Kopica doživljajev in nezlobojstvenih vtisov je bežala z nami naprej med izseljenice v Lens, v Pariz in dalje.

Druga dne smo po enourni voznji po avtocesti Lille-Pariz prispeli med rojake v Lens, ki so nas že nestrno pričakovali. Pozdravi, Tople besede. Nasmejani obrazi, stiskanje rok. Kaj hitro so nas »razparcelirali« in po dva, trije in več smo odhajali na domove posameznih družin. V kamnite hišice naših rudarskih družin smo prinesli veselje, šalo, dobro voljo in domovino. Le o tej je tekel pogovor. No, po časa ni bilo preveč, saj je čakala na nas polna dvorana domače pesni željni izseljenice. Dve uri smo jim peli in pili, da nas ni bilo mogoče ustaviti. Marsikatero oko se je orosilo, ko sta Darinka in Stojan ob spremljavi zbora zapela »So še rožice v hartelju zavovale«. Veselo razpoloženje in pristransko vzdušje se je še stopnjevalo, ko smo po končanem koncertu družno sedli za mize.

Po kratkem srečanju je kma-

nam bile dodeljene. Rečeno je bilo, naj po zaključeni tekni takoj zapustimo deske. Lepo so nas potožili! Sredi našega boga za kulise so še enkrat dvignili zastor in gledalci pri sprejemnikih so se lahko poseteno nasmejali, ko smo zbežani in presenečeni iskali najkrajšo pot za oden. Krivdo za zmedo smo zvrnili režiji na rame in pohiteli v žarečo parisko noč. Le kdo bi jo opisal. Reka avtomobilov po cestah ni nič upadla. Na pločnikih je gneča — pesanti najrazličnejših nacij. Črnci v belih oblekah so pač najzanimivejši. Kot da gre po cesti obleka sama. Glavo nasititi šele, ko se nad reverji suknišča zabeste snežno beli zobje. Iz bistrojev, restoranol, kavarn in zabavišč bije v nemirni večer utrip zabavajoče se metropole. Za vogalom prodajalca pečenega krompirja — 10 frankov vrečka.

Hrup na cesti. Oh, nič hudega! Maji Curoen — pravijo mu tudi »francoski vojskovanec«, skatla na pogled, toda zelo poceni — komaj 200.000 frankov, se je »obregnila« ob avtomobil Amerikanca. Kdo je kriv? »Kaj me briga«, si misli v ozadju Cadillac sedeča dama, brezizraznega lica, z roko položeno za vrat dolgočasno zevajoči dogi. Njen živirani šofer pa hruli malega črnolasa, ki svoje izgovore krepki z živahnimi gestami. No, hudega ni. Res, promet v Parizu! Baj je mesto samo 500.000 registriranih vozil. Kar lepo tečejo v nič minute, ko čakaš na prehodu, da te bo semafor spustil čez cesto. Glede na to, da imaš prednost pred vozilom, pa še kar gre. Kolikokrat ne vem, kaj storiti, ko mi vozi avto v bok. »Povozil me bo!« Kaj še! Voznik ustavi, se nasmeje in mi prijazno nakake prednost. O-lala! To je pa nekoliko drugače kot doma! Le kako bi pogledal kak šofer pri nas, če bi moral zaradi tebe ustaviti vozilo. Mislim, da ti kak »osel« ali »tele« ne bi ušla. V Parizu pravijo, da je boljše greš peš, kot pa z avtomobilom, če si se kam namenil in nočeš uporabljati metropole. Naš tramvaj, se mi zdi, v tem pogledu prav nič ne zaostaja. Pariz ga je že davno odstranil. Metro gre s sijajno nadomešča. No, tega v oziroma vlaka, ti ni treba čakati dalj ko dve do tri

minute in že drviš z njim pod samim Louvrom ali pa se splaziš pod Seino in zaradi tebe bi bila reka lahko brez vsakega mostu. Z metrom smo prekrizarili Pariz. Resnično, podzemeljski labirint, z vso svojo razpletenostjo, je mestu dostojno podzemlje. Le kdo bi se zadrževal v njem — dobro pač služi modernemu tempu življenja — nam je le atrakcija več v morju vsega doslej neznanega in novega. Zunanaj pod soncem so stvari, ki nas bolj zanimajo. Ne vem, kje naj pričnem. Morda slavolik? Impozanten se razgleduje na krizišču dvanajstih avenij. Pod njegovim obočkom počiva neznan junak. Champs Elysees drhte v zamolkem hrumu kolon avtomobilov. Razkosna Avenue Fosh se predstavlja z najlepšimi hišami, ki so last najnovitejših meščanov. Na severozahodnem robu se dviga Montmartre, pred njim patinasta streha cerkve Magdalene, še bližje opera, Louvre, Sorbonne, zadaj Notre Dame, blesk Seine, Pantheon, Tour Eiffel, zadaj Bois de Boulogne, za njim Versailles in še in še.

Težko smo zapuščali Pariz. Toda pesem nas je vodila dalje, proti Strasbourg. Metropola Alzacije nas je sprejela v soncu, zeleni in nasmejani. Študentje iz Strasbourg so nas prav prijazno pričakali in prvič, odkar smo bili na poti, smo dobili na razpolago hotelske sobe. Kdo bi popisal štople občutke, ko smo si zmnivali popotni prah pri umivalnikih s tekočo mrzlo in toplo vodo.

Strasbourg — mesto z 200.000 prebivalci ima popolno univerzo s približno 6.000 študenti. Mesto je res lepo. Zlasti univerzitetni del z lepimi parki. Ponoči mesta je veličastna gotška katedrala, katere močniti stolp — drugi je ostal nedograjen — se dviga v višino 142 metrov. Tudi svetovno znana ura, ki datira menda v XVI. ali XVII. stoletje, še vedno teče. Poleg ur kaže tudi dneve in mesece. Z njo je povezana zgodba, ki pravi, da so strasbourganci urarja, ki jo je izdelal, oslepili, da ne bi še kaj podobnega napravil. On si je baje izgovoril še en dostop do ure in z nje, za povračilo za zlo, ki so mu ga prizadeli, izmaknili neznan del

mehanizma, tako, da ura ni tekla vse do pred petdesetimi leti, ko jim je uspelo manjkajoči delec nadomestiti.

V Strasbourg smo položili v navzočnosti našega konzulata, Lotirica venec na spomenik žrtvam iz prve in druge svetovne vojne. Koncertirali smo v zborni dvorani univerze in želi navdušen aplavz.

S tem je bil dvodnevni obisk v Strasbourg končan in naša turneja tik pred koncem.

Zopet vlak. Ob treh zjutraj prekoračimo francosko-nemško mejo in ob devetih smo v Münchenu. Drugo življenje, drug element. Za prijaznimi in sproščenimi Francozi, zapesti in disciplinirani Nemci. Razliko je bilo težko sprejeti. Dobro, da se nismo mudili med njimi dalj kot dvanajst ur.

Utrujenji smo spet zasedli kupaže in kaj hitro zadržali. Rano drugega dne Beljak, z njim ob bližini domovine prijetna misel na dom, še Jese-nice in Kranj in Jugoslavija ekspres nas je natanko štirinajst dni po našem odhodu v Francijo pripeljal na peron ljubljanske postaje.

»Srečno! Pozdravljeni! Kdaj se vidimo? Na svidenje v petek na pevski vaji!«

—MČ

NAJBOLJŠA REPORTAŽA LETA 1956!

Slike iz Grandaurba

UREDNIŠKA PREDOPOMBA! Opozarjamo, da se z vsebino te reportaže ne moremo strinjati, a jo kljub temu objavljamo, ker menimo, da je to resen prispevek, predvsem kot teoretiški vzor za naše novinarske kadre. Avtor reportaže je naš znanec DUCJO RIVERHOMO, študent pravne fakultete v Urbegu v republiki Ujo. Kolega Ducjo je je lanj mudil v naši državi kot gost »Lige za pospeševanje čišnikoslovja«. Za pričujočo reportažo je dobil v svoji domovini več nagrad in končno moramo omeniti tudi to, da v njegovem novinarskem ustvarjanju zasledimo močan vpliv našega novinarskega pisanja, kar je ponoven dokaz o visoki ravni...

Posvečam to reportažo vsem gg. direktorjem in delovnim kolektivom podjetij Ujovojagulo, Bonavino, Paperečo, Neseje, Hotelaro... ki so mi blagohotno omogočili ustvaritev te reportaže. Njim velja moja najskrenejša zahvala in njim bodi posvečene premožne svetle vrstice v tem spisu in pod njih velikodušno odkrije postavljam svoj talent, da se ga ne bo nihče zlohotne in te-gobne misli. Vem, da me bodo grajali vsi nevoščljivci, a nič zato, moji dobrotniki me bodo razumeli! Prosim jih, da blagovolijo opaziti vse to, kar je izšlo iz kova-nice mojega duha. Vse je tako kakršne je, a veselje me, da sem vsem zgornj navedenim in nenavedenim trdkam ugodil in razodel moje najbolj iskreno in ponižno že-ljo, da jim služim kot se to velikim dobrotnikom spodobi.

Potoval sem v deželo Aliujo, ki leži na jugu (vse podatke o deželi Aliujo dobite v knjigi R. Y. »Zemljepis dežele Aliujo« in v Letnih almanahih OZN). Ta dežela je po pripovedovanju vseh, ki so bili tam, zelo lepa, čeprav so ljudje tam v zadnjem času bolj dolgočasno oblečeni in nosijo ženske take nogavice, da se ne vidi ali imajo lepe noge ali ne. Sploh pa tam veljajo drugačni kriteriji za ocenjevanje lepote stopnje ženskih nog. Do glavnega mesta, ki se imenuje Cefa, smo se z prekrasnimi avtobusi podjetja Ujovojagulo vozili natanko 8 ur, 7 minut in 20 sekund. Ustavili smo se na treh krajih, kjer je vedno bruhalo po dvanajst potnikov. Toda bila bi velika zmota, če bi mislili, da je za to trivo podjetje Ujovojagulo, temveč potniki sami, ki si niso kupili sendvičev pri podjetju Mango, temveč pri Pano, kjer so vedno nekoliko pokvarjeni. Krasni, bleščeči avtobusi, na katerih se 113 metrov daleč višje napis »Ujovojagulo« so na svoji poti porabili samo 97,5 litrov goriva, kar je razmeroma malo in še en dokaz o kvaliteti teh vozil. Na vsej nadi osmurni poti do glavnega mesta smo srečali 117 avtomobilov, 83 tovornjakov, 1197 kolesarjev, 62 motoristov in 13 otrok s skiroji.

Mesto Cefa je staro in zanimivo ter ima mnogo velikih muzejev in gostiln, kjer pa lahko dobiš samo rezance, a ne vina. To je bila velika škoda in potniki bi bili prav gotovo s potovanjem nezadovoljni, a podjetje Bonavino nam je pripravilo presenečenje. V ugodnem trenutku so izpod sedežev privlekli več steklenic vina, ki je najboljše, najbolj okusno in aromatično, in to zato, ker ga izdelujejo v podjetju Bonavino. Sploh so se ljudje pogosto zbirali ob nas in nas gledali. Tudi mi smo gledali njih in lahko rečem, da smo se sijajno razumeli. Nekateri so gledali v siovarje in nam rekli: lea je vaša dežela! Bili smo zelo zadovoljni in ponosni. Nekemu fantu sem podaril razglednico mojega rojstnega mesta in je bil kar ginjen. Stanovali smo v hotelu, ki je imel posteljo v levem kotu pri oknu, omara je bila moderna in stekla na oknu neočistena najmanj že dva meseca in pol. Najbolj zanimivo je bilo v hotelu stranišče, ki je zelo moderno opremljeno, saj so nabavili vse potrebne instalacije od našega podjetja Neseje-eksport. S kakšnim ponosom sede človek v tužini na domače okoliščine!

V mestu Cefa je povsod mnogo ljudi. Zanimivo je, da zjutraj hodijo na delo in se pred kosilom vračajo domov. Tudi otrok je precej, kar dokazuje, da je življenjski standard dokaj visok. Vsak tretji mesec ima kolo in vsako sedmo dete skiro. Zanimivo je bilo opazovati cene v izlozbah in večina naših potnikov je večji del svojega časa porabila pri razgledovanju istih. Ugotovili smo veliko prednost in cenovitost vseh naših podjetij. Stopali smo v trgovine in ljudem pokazali naša izdelke, čevlje podjetja Suo, obleke podjetja Vesto, kravate podjetja Gusto, fotoaparate podjetja Bildo in sploh vse stvari, ki smo jih imeli na sebi in s seboj, in kar so bili vse prispevki teh visokospoštevanih podjetij, ki so omogočila naše potovanje in katerim se ponovno vdano zahvaljujem. Povsod v trgovinah so naš ljudje opazovali z odprtimi usti, mi pa smo bili ponosni kot se je to spodobilo. Lahko bi navedel tudi vse, še mnogo, toda zaradi tehnične možnosti bomo ostalo objavili v prihodnjih številki.

Tako, dragi bralci in brajke, s tem zaključujem mojo reportažo ter mislim, da sem zadovoljil vse zainteresirane trdkce, ki so pri potovanju »sodelovali« in mislim, da se prav nič ne motim, če rečem, da ste tudi vi, dragi bralci, zadovoljni, zakaj pa bi ne bili... Na koncu pa vam povem še to, da bodo sedaj v moji domovini razpisali vsesplošno javno posojilo ter tako zbrali denarna sredstva za enega izmed naših novinarjev, ki bi potoval v tu-

ŠE ENA ZANKA

(Nadaljevanje s 1. strani)

koordinacijski odbor takine kandidata?

Tistim kandidatom, ki pri izpitu kljub neuspehu pokažejo neko delno razumevanje, vradam neizpolnjene prijavnice. Doslej tudi ni bilo negativnih ocen zaradi pismenih izpitov (odslej pa bom negativno ocenjeval popolnoma neuspele pismene izpite). Zato je kandidatom, ki imajo že tri negativne ocene iz fizike in zaradi katerih je ves spor nastal, zelo malo. Ravno zaradi njih pa so izpiti mučni, še bolj pa takšne barantanje po izpiti: »Dajte mi šest, da ne bom izgubil otroških dokladov!« — »Za tretjico sem prišel, spustite me, ker se drugače ne morem vpisati v višji letnik.« — »Dajte mi šestico, ker sem se res zelo veliko učila.« — »Dajte mi šest, ker drugače ne bom mogel nadaljevati študija (čež nekaj mesecev pa pride isti kandidat ponovno z istim argumentom).« — »Podpišite mi šestico na zaupanje! Dam vam častno besedo, da bom izpit napravil v prihodnjem roku.« — Za dosedaj cilja so dovoljene vsa sredstva: zdravniška sprave, jekler intervencije staršev in stricev. O naštevilih neuspehih in uspehih sicerjajih zlasti pri pismenih izpitih pa bi se dale napisati kar zabavne zgodbe.

O vzrokih neuspehov pri izpiti iz fizike bi se res bilo treba pogovoriti. Nekateri vzroki so razvidni iz članka v letošnji tretji številki Obzornika za matematiko in fiziko, kjer je objavljen nekaj statističnih podatkov. Kdor bi se hotel prepričati o tem navedenih trditvah, ga vabim, da pride poslušat ustne izpite, ki so javni.

Diskusija o problemih študija (tudi o spornih problemih) v glasilu študentov je lahko zelo koristna. Dobro bi bilo, če bi se Tribuna tega lotila še bolj na široko. Ena ali drugo ostrino bi pri tem kazalo opustiti, toda to ni najbolj važno. Važno pa je, da se vsakdo že sam potrdi biti objektiven, ne pa, da navede samo enostransko izbrana dejstva in zamolči druga.

I. Kuščer

TRIBUNA, 1st študentov ljubljanske univerze.

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Miklošičeva cesta 5a, telefon 31102. — Urejuje uredniški odbor — Odgovorni urednik: Janko Popović, študent prava — Tekoči račun Narodne banke št. PB-1-Z-367 — Letna naročnina 300 dinarjev. — Rokopisov ne vračamo. — Tisk: Časopisno založništvo podjetja »Slovenski poročevalci«.

Makedonska nacionalna kultura je v desetih letih prehodila razvojni pot in dosegla take uspehe, za katere so drugi narodi nekoč potrebovali mnogo več časa. V tej zanimivi in kulturno-nacionalni revoluciji imajo zelo zanimiv pojav: na eni strani boj proti analfabetizmu in za osnovne temelje narodne vzgoje, na drugi strani pa univerzo kot najvišje znanstvene ustanove sploh. V tem kontrastu je izražena vsa energija in vsa sposobnost makedonskih intelektualcev in najmlajše generacije, ki lahko forsira tempo kulturnega razvoja do najvišjih možnosti.

Začetki univerze v Skopju spadajo v leta med obema vojnama, toda to ni bila makedonska ustanova, temveč podrejena filijala beograjskega rektorata, ki je vegetirala v banovinskem centru »na jugu«. Ta skopjska filozofska fakulteta je bila le pesek v oči in namen, da bi nevtalizirali zahteve in potrebo po resnični znanstveni ustanovi v Skopju. Kot taka je bila ta fakulteta daleč od nareda in njevejih težnj, daleč od inteligence same. Vendar pa kljub temu ni mogla izpolnjevati nalog, diktiranih od režima, kajti odmor študentov in naprednih pre-

sko in medicinsko. Vse te fakultete so prišle z delom v letih 1940-51.

Pred vojno, v študijskem letu 1938/39, je na »filozofski fakulteti« v Skopju študiralo 169 študentov, danes pa je kar 3513 rednih in 995 izrednih študentov. Ta številka je morda za naše jugoslovanske razmere majhna v primerjavi z Zagrebom in Beogradom, za tako mlad univerzitetni center pa je zelo dostojna.

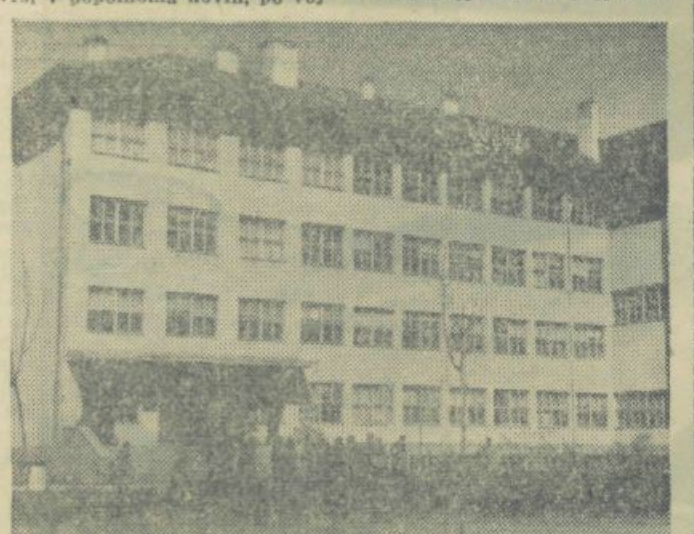
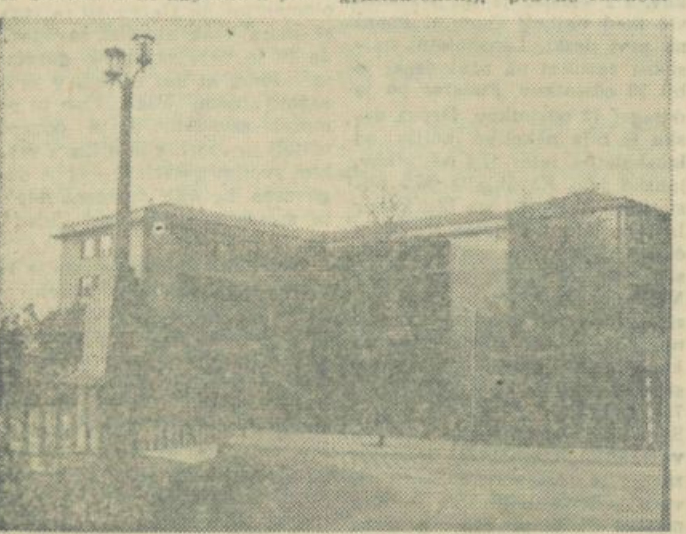
Največ študentov študira na filozofski fakulteti — 1512, sledi pravno-ekonomika z 1297, medicinska z 823 št. Število študentov naglo raste in v Skopju študirajo sedaj tudi mnogi študenti iz drugih republik (1328) in iz inozemstva (22), kar je dejansko četrtina vseh vpisanih.

Ljudska republika Makedonija je dala mnogo sredstev za razvoj svoje najvišje znanstvene ustanove, saj se skoraj vsa predavanja in univerzitetno delo vrši v popolnoma novih, po voj-

ni zgrajenih poslopih, fakultetah in inštitutih. Za izgradnjo in opremo fakultet so porabili v letih 2 milijardi in 232 milijonov dinarjev. Sploh je skopjski univerzi in študentom po svečena velika skrb, kajti v te ki fazi razvoja in v takem tempu ne morejo in ne smejo biti finančne skrbi odločilne in tiste ki pogosto zavirajo delo univerze. Naj omenimo samo dejstvo, da je v študijskem letu 1949/1950 dobivalo štipendije na 90 odstotkov študentov. Prav tako kot inštituti in fakultete v tudi domovi vedno dobivajo velike subvence in v povojnih letih so zgradili lepo študentsk naselje, ki je okras makedonske metropole.

Skopjska univerza je dose daj že dala okrog 500 diplomantov in to številno vedno raste. T moramo seveda omeniti vse te staktorije, ki resno ovirajo delo na skopjski univerzi. Najresnejši problem je pomanjkanje predavateljev in asistentov, skaga kadra, tako se predavatelji preobremenjeni v delom, imajo preveč predavanj, asistentov je razmeroma malo, prav tako so prazne tudi nekatere katedre tako n. pr. po odhodu prof. Petretra tudi katedra za slovenski jezik in književnost, za katero je v Skopju dokajšnje zanimanje.

Nemogoče je pisati o skopjski univerzi, o stopnji njene vzgoje in vplive na kulturno življenje Makedonije, o pomanjklivosti in prednostih, lahko pa rečemo, da je njeno mesto neprecenljivo važnosti, toda sredi takega poleta, ko vsak dan prinese nove uspehe in nove probleme, bi bilo težje stvari fikicirati in analizirati. Ena pa drži: univerza je s svojimi dosedanjim delom več kot samo opravičila svoj obstoj.

4x4x4 Druga serija vprašanj

1. Med kulturno-turističnimi znamenitostmi Ljubljane je tudi vodnjak, ki je sredi starega dela mesta. Kdo ga je naredil, kdaj je bil narejen in simbol česa je?
2. Preko katerih vrhov in mimo katerih koč poteka slovenska planinska transverzala na odseku med Grinotcem in Triglavom.
3. Iz Skopja lahko pridemo v Ohrid po štirih prometnih variantah. Katere so te? Opišite vsako varianto — potovalno smer in navedite tudi prometna sredstva ki jih popotnik uporablja.
4. Vse o Eiffelovem stolpu: kdo ga je gradil, kdaj je bil postavljen, ob kateri priložnosti in koliko je visok.

KUPON ŠT. 2